

हरिने गभे खेवा यवुं ४ छे...

पूरुष पुरुषोत्तम श्री स्वामिनारायण भगवान

શ્રીજીમહારાજના ગમતા અને ન ગમતાનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ આપતી પુસ્તિકા

હરિને ગમે એવા થવું જ છે

લેખનકાર્ય

સાહિત્ય લેખન વિભાગ

પ્રકાશક

સત્સંગ સાહિત્ય ડિપાર્ટમેન્ટ

સ્વામિનારાયણ ધામ, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૦૭

હરિને ગમે એવા થવું જ છે

રજૂકર્તા	શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર વાસણા સંસ્થા (SMVS)
પ્રકાશક	સત્સંગ સાહિત્ય ડિપાર્ટમેન્ટ સ્વામિનારાયણ ધામ, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૦૭
પ્રેરણામૂર્તિ	પ.પૂ. અ.મુ. સદ્.શ્રી દેવનંદનદાસજી સ્વામીશ્રી (ગુરુવર્ય પ.પૂ. બાપજી)
આવૃત્તિ	અગિયારમી, ઓગસ્ટ, ૨૦૧૬
પ્રત	૨૦,૦૦૦ નંગ કુલ પ્રત : ૧,૨૦,૦૦૦ નંગ
મૂલ્ય	₹ ૧૦/- સેવા મૂલ્ય : ₹ ૬/-
સૌજન્ય	શ્રી અમરતભાઈ આશારામભાઈ પટેલ - અમદાવાદ હ. જૈમિનભાઈ, પ્રિયાંકભાઈ

▣ પ્રસ્તાવના ▣

“હે દયાળુ, આપ સદાય રાજી રહો એવું દિવ્યજીવન જીવવું છે; દયા કરો, દયા કરો, દયા કરો...”

આ આપણું જીવનસૂત્ર માત્ર મુખથી બોલવાના શબ્દો નથી. આંતરજીવનની શુદ્ધિ માટેનો દઢ સંકલ્પ છે. આપણા ઈષ્ટદેવ સર્વાવતારી સ્વામિનારાયણ ભગવાન આપણા દિવ્યજીવનથી રાજી થાય છે. દિવ્યજીવન એટલે હરિને ગમતું જીવન. અનાદિકાળથી મનગમતું જ કરવા ટેવાયેલા આપણને શ્રીજીમહારાજના ગમતા - ન ગમતાનો ખ્યાલ જ નથી ત્યારે આ ‘હરિને ગમે એવા થવું જ છે’ પુસ્તિકામાં :

શ્રીજીમહારાજે અનેક સ્થળે દર્શાવેલી પોતાની સ્પષ્ટ રુચિ-અરુચિનો અહીં સ્પષ્ટ ખ્યાલ આપવામાં આવ્યો છે. તદ્દુપરાંત બીજા વિભાગમાં આપણા જીવનને મહારાજ તથા મોટાપુરુષના ગમતામાં વર્તાવવા માટેનાં એકસો એક બળપ્રેરક મનનીય કૃપાવાક્યો આપવામાં આવ્યાં છે. જેના

નિરંતર મનનથી, ચિંતનથી અને સ્વઅધ્યયનથી ખૂબ બળિયા થવાશે. એવા સર્વોપરી સ્વામિનારાયણ ભગવાન, જીવનપ્રાણ અબજીબાપાશ્રી તથા ગુરુવર્ય પ.પૂ.બાપજીના દિવ્ય આશીર્વાદ છે.

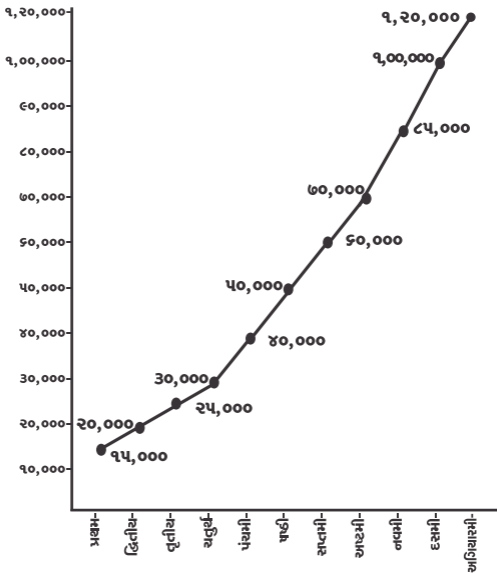
‘હરિને ગમે એવા થવું જ છે’- આ પુસ્તિકાની અણમોલ ભેટ આપણને પૂ. સત્યસંકલ્પદાસજી સ્વામીશ્રીની દિવ્યવાણીમાંથી પ્રાપ્ત થયેલ છે. આ પુસ્તિકામાં પૂ. સત્યસંકલ્પદાસ સ્વામીશ્રી દ્વારા લખાયેલ ને પસંદગી પામેલ મનનીય કૃપાવાક્યોને સંકલિત કરવામાં આવ્યાં છે.

ગુરુવર્ય પ.પૂ.બાપજીની આજ્ઞા મુજબ રોજ આ પુસ્તિકાના આંશિક ભાગનું નિત્યપૂજામાં વાંચન કરી તેમજ મનન ને ચિંતન કરી તે પ્રમાણે રોજબરોજના જીવનમાં તેનું અનુસંધાન રાખી તે મુજબ અનુસરવાનો પ્રયત્ન કરવા સૌ મુક્તોને નમ્ર અરજ...

- સાહિત્ય લેખન વિભાગના

જય સ્વામિનારાયણ

प्रकाशित आवृत्ति विगत

■ અનુક્રમણિકા ■

૧) હરિને આ ગમે છે.....	૧૨
૨) હરિને આ નથી ગમતું.....	૩૮
૩) મનનીય કૃપાવાક્યો.....	૫૧
૪) હરિને ગમે એવા ઘરમાં આ તો જોઈએ જ.....	૧૦૦
૫) હરિને ગમે એવા ઘરમાં આ તો ન જ જોઈએ.....	૧૦૩

જીવનસૂત્ર

“હે દયાળુ, આપ સદાય રાજી રહો
એવું દિવ્યજીવન જીવવું છે;
દયા કરો, દયા કરો, દયા કરો...”

મહિમાસૂત્ર

૧. મને મળેલા મહારાજ અને મોટાપુરુષ એ આ લોકના નથી જ.
૨. એ ભવ્ય છે, દિવ્ય છે અને અંતર્યામી જ છે.
૩. એમનાં દર્શન, એમનો સ્પર્શ, એમની વાણી અને એમનો સંબંધ મને હોય જ ક્યાંથી..!
૪. મને સુખિયો કરવા માટે જ મને મારા જેવા દેખાય છે.
૫. મારા માટે જ પધાર્યા છે.

□ ધ્યેયસૂત્ર □

“મહારાજ અને મોટાને રાજી કરી જ લેવા છે.”

□ પ્રાર્થનાસૂત્ર □

હે મહારાજ ! તમારે જેની સાથે અનાદિનું વેર છે, એવું દેહાભિમાન મારે ન જ જોઈએ, ન જ જોઈએ, ન જ જોઈએ...

હે દયાળુ, મને-વચને કે કર્મે કરીને હવે મારે નાપાસ નથી જ થવું.

બસ, મારા અસ્તિત્વનો આપનામાં સંપૂર્ણ પ્રલય કરીને વર્તી શકું એવી દયા કરો, દયા કરો, દયા કરો...

■ સ્વઅધ્યયન એટલે શું ? ■

કોઈ પણ વાત વાંચી, સાંભળી કે બોલીને તે પ્રમાણેનું આપણું જીવન છે કે કેમ ? તેનો વિચાર કરી મહારાજ અને મોટાપુરુષના ગમતાનો ખ્યાલ રાખી, દૃઢ સંકલ્પ અને પ્રાર્થનાના બળે તે વાતનું મનન, ચિંતન અને અખંડ જાણપણું રાખી વત્યા કરવું તેનું નામ સ્વઅધ્યયન. ટૂંકમાં...

૧. પોતાના જીવન સાથે સરખામણી.
૨. તે પ્રમાણે વર્તવા માટે દૃઢ સંકલ્પ.
૩. સાચા ભાવે પ્રાર્થના.
૪. જાણપણું રાખી તે પ્રમાણે વર્તવાની શરૂઆત.

આનું નામ સ્વઅધ્યયન.

■ ધ્યેય પ્રાર્થના ■

મને છતે દેહે મળેલા હે સર્વોપરી ભગવાન સ્વામિનારાયણ ! આપ અને આપની કૃપાથી મળેલા

સત્પુરુષ એ આ લોકના નથી જ. ભલે આપ દેખાવ મારા જેવા પરંતુ આપ મારા જેવા નથી. કેવળ કૃપા કરી મને સુખિયો કરવા જ આપ મને મારા જેવા દેખાવ છો પણ આપ દિવ્ય, દિવ્ય ને તેજોમય જ છો, એવો અખંડ દિવ્યભાવ મુજને આપ ને આપના સત્પુરુષને વિષે અખંડ વર્તો... અખંડ વર્તો...

હે નાથ ! અનેક દોષોથી ખરડાયેલો હોવા છતાં આપે કેવળ કૃપા કરી મુજ સેવકને આપના સંકલ્પમાં લીધો છે એ મારી પર થયેલી અનહદ કૃપા છે. હવે હું દેહધારી એવો જગતનો જીવ નથી. મને આપે અનાદિમુક્ત કરી આપની મૂર્તિના સુખમાં રાખ્યો છે, રાખ્યો છે ને રાખ્યો જ છે... એવા પ્રાપ્તિના કેફમાં અખંડ રાયતો રહું એવી દયા કરો, દયા કરો, દયા કરો...

હે કૃપાસાગર ! હવે હું આપનો જ દીકરો છું. મારું તન-મન-ધન સર્વસ્વ આપનું જ છે. મારા આંતર

અને બાહ્યતંત્રના સંપૂર્ણ માલિક હે દયાળુ ! આપ જ છો... આપ જ છો...આપ જ છો...

હે પ્રાણાધાર ! આપ જ્યારે આપના ગમતા - ન ગમતાનો તથા રુચિ-અરુચિનો અમને સ્પષ્ટ ખ્યાલ આપી રહ્યા છો ત્યારે હે દયાળુ ! આપને તથા આપના સત્પુરુષને ન ગમે એવો એક પણ સ્વભાવ મારે રહેવા દેવો નથી જ. બસ, મારા મનગમતાનો સંપૂર્ણ પ્રલય કરી, આપનું જ ગમતું કરવું છે ને એકમાત્ર આપને જ રાજી કરી લેવા છે.

હે દયાસાગર ! બસ, હવે સાચી ભૂખ અને ગરજથી આપને રાજી કરી જ લેવા છે. આપનો રાજીપો એ જ મારું જીવન, એ જ મારો ધ્યેય ને એ જ મારો આદર્શ બની રહો. હે મહારાજ ! દયા કરો, દયા કરો. ને આપના ગમતા - ન ગમતા તરફ જ મારી દૃષ્ટિ અખંડ મંડાયેલી રહો... મંડાયેલી રહો... મંડાયેલી રહો.

■ હરિને આ ગમે છે... ■

૧. સ્વામિનારાયણ ભગવાનની સર્વોપરી ઉપાસના
૨. મહારાજ અને મોટાપુરુષને વિષે પ્રગટભાવનો દંટાવ
૩. મહારાજ અને મોટાપુરુષને વિષે અંતર્યામીપણાનો દંટાવ
૪. મહારાજ અને મોટાપુરુષને વિષે અખંડ દિવ્યભાવનો દંટાવ
૫. સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું જ સંપૂર્ણ કૃતાપણું
૬. શ્રીજીમહારાજને વિષે પતિપ્રતાની ભક્તિ
૭. મળેલા સત્પુરુષને વિષે અહોભાવ ને મોટપનો સ્વીકાર
૮. સૌને વિષે દિવ્યભાવ

૯. ધર્મ-નિયમની દંટતા
૧૦. નિષ્કામી વર્તમાનની દંટતા
૧૧. નિર્વાસનિકપણું
૧૨. મૂર્તિ રૂપે વર્તવાની આત્મનિષ્ઠા
૧૩. સમર્પણભાવ
૧૪. દાસભાવ-નિર્માનીપણું
૧૫. નિષ્કામ ભક્તિ
૧૬. ઠરાવ રહિત સરળ સ્વભાવ
૧૭. ગુણગ્રાહક દંષ્ટિ
૧૮. ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ
૧૯. સેવાનું વ્યસન
૨૦. અખંડ ભજન અને પ્રાર્થનાનું બળ
૨૧. અરસ-પરસ સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતા
૨૨. શિસ્ત, વિનય ને નિયમિતતા

“હે મહારાજ !

આ રહ્યું આપનું ગમતું

જે અમારું ગમતું બની રહ્યો.”

(૧) સ્વામિનારાયણ ભગવાનની સર્વોપરી ઉપાસના :

હે દયાળુ ! આપ સર્વ અવતારના અવતારી, સર્વોપરી ને સર્વેના નિયંતા જ છો. હે શ્રીજીમહારાજ ! અનંતાનંત જીવકોટિ, ઈશ્વરકોટિ, બ્રહ્મકોટિ ને અક્ષરકોટિ આદિક અવતારોના ઐશ્વર્ય ને સામર્થ્યાના દાતા. હે દયાળુ ! આપની અન્વયશક્તિ દ્વારા આપ જ છો. આપને ભજી ભજીને થયેલા અનંત આધુનિક ઈશ્વરોનાય ઈશ્વર એવા એક અને એકમાત્ર સનાતન ઈશ્વર આપ જ છો. તથા આપના વ્યતિરેક મૂર્તિના સુખભોક્તા એવા અનંત પરમએકાંતિક તથા અનંત અનાદિમુક્તના સ્વામી, દાતા ને નિયંતા પણ હે દયાળુ ! આપ જ છો. બસ, આવા આપના સર્વોપરી સ્વરૂપની

હરિને ગમે એવા થવું જ છે

૧૫

અવિચળ નિષ્ઠાનો દૃઢાવ અમારા રોમરોમમાં થઈ જાય અને અનંતને આવી નિષ્ઠા કરાવી, આપના અત્યંત રાજીપાની સેવાના અમને નિમિત્ત કરો... નિમિત્ત કરો... નિમિત્ત કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૫૧, અમ. ૭, ગ.છે. ૩૮)

(૨) મહારાજ અને મોટાપુરુષને વિષે

પ્રગટભાવનો દૃઢાવ :

હે કરુણાનિકેતન ! આપ ગયા નથી કે જાવ એવા પણ નથી. હે દયાળુ ! આપ સદાય દિવ્ય રૂપે તથા દેખાતા પ્રતિમાસ્વરૂપે સદાય પ્રગટ, પ્રગટ ને પ્રગટ જ છો... આ વાત માત્ર અમારા બોલવામાં ને સમજવામાં જ ન રહેતાં... એ વાતનો અમારા રોજબરોજના જીવનમાં એવો દૃઢાવ થઈ જાય કે હે નાથ ! કદી પણ આપનું પ્રગટપણું ચૂકી

નાસ્તિકભાવના અંચળા હેઠળ અમે આપનું ગમતું છોડી, ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણના ગુલામ થઈ કોઈ અઘટિત ક્રિયા કે સંકલ્પમાત્ર ન કરી શકીએ એવો અમ સેવકોને દઢાવ કરાવો... દઢાવ કરાવો... દઢાવ કરાવો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૯, ગ.પ્ર. ૬૮, અમ. ૪)

(૩) મહારાજ અને મોટાપુરુષને વિષે

અંતર્યામીપણાનો દઢાવ :

હે ભક્તવત્સલ ! હે દયાળુ ! તમે જ્યારે કેવળ કૃપા કરી અમને તમારા જ કર્યા છે ત્યારે હે નાથ ! આપ અમારું રજેરજનું બધું જ જાણો છો ને અમારું બધું જ જોઈ રહ્યા છો. હે નાથ ! આપની દિવ્યદષ્ટિરૂપી કેમેરો, અખંડ અમારી ઉપર મંડાયેલો જ છે. આપ અમારા સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ સંકલ્પને તથા

ક્રિયાને જોઈ રહ્યા છો. એવો આપના અંતર્યામીપણાનો દઢાવ અમારા રોમેરોમમાં અખંડ રહો કે જેથી અમે આપના ગમતા બહારનો કે રુચિ બહારનો સંકલ્પ સુધ્ધાંય ન કરી શકીએ એવી દયા કરો... દયા કરો... દયા કરો.

(૪) મહારાજ અને મોટાપુરુષને વિષે અખંડ

દિવ્યભાવનો દંટાવ :

હે કૃપાનાથ ! આપના દિવ્યાતિદિવ્ય ને ભવ્યાતિભવ્ય સ્વરૂપમાં માયાનો લેશમાત્ર પણ શક્ય નથી. હે નાથ ! આપ મનુષ્ય જેવા હતા નહિ કે પ્રતિમા જેવા છો જ નહીં. દેહભાવને યોગે કરી અમને ચર્મચક્ષુએ દેખાતા એ માયિકભાવની ગોબરી સમજણનો સદંતર ત્યાગ કરાવો ને આપને વિષે, આપના સત્પુરુષને વિષે ને આપના વ્યતિરેક સંબંધવાળા સૌ મુક્તોને વિષે અમને અખંડ દિવ્યભાવ-

અહોભાવ વત્યા કરે એવી કૃપા કરો... કૃપા કરો...
કૃપા કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૨૪, લો. ૧૮,
ગ.મ. ૪૯)

(૫) સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું જ સંપૂર્ણ કર્તાપિણું :

હે કૃપાસાગર ! અનંતકોટિ બ્રહ્માંડમાં આપના
સિવાય કોઈ, સૂકું પાન પણ હલાવવાને માટે
શક્તિમાન નથી. એવા અમ સૌ આપના ભક્તો-
મુક્તોના વ્યતિરેકપણે કર્તા તથા અનંત ઐશ્વર્યાર્થી અને
જીવ-પ્રાણીમાત્રના અન્વયપણે કર્તા ને હર્તા
હે નાથ ! આપ એક અને માત્ર એક જ છો. ત્યારે
અમને કદીએ આપ વિના કોઈ કાળ, કર્મ, માયા,
ગ્રહ, ચોઘડિયાં, શુકન-અપશુકન કે કોઈનાય
કર્તાપણાનો સહેજ પણ ભાર ન આવે કે અમને

અમારા કર્તૃત્વનો કે પોતાપણાનોય રંચમાત્ર સંકલ્પ ન ઊઠે ને અહમ્શૂન્ય થઈ આપ જ કરી રહ્યા છો. આપ જ અમને નિમિત્ત કરો છો. આપ વિના કશું જ શક્ય નથી એવા આપના કર્તાપણાનો અને સમય આવ્યે આપની આપેલી કડવી પ્રસાદીનો પણ અમને આત્મસત્તાએ સ્વીકાર કરાવો... સ્વીકાર કરાવો... સ્વીકાર કરાવો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૨૭, ગ.પ્ર. ૩૭, ગ.પ્ર. ૭૪, ગ.મ. ૨૧, વ. ૨, વ. ૫, જે. ૫)

(૬) શ્રીગુમહારાજને વિષે પતિવ્રતાની ભક્તિ :

હે પ્રાણેશ્વર ! આપને પતિવ્રતાની ભક્તિ ગમે છે. પોતાનો પતિ રોગી હોય, દરિદ્ર હોય, કુરૂપ હોય તોપણ રાજાને જોઈ પતિવ્રતા સ્ત્રીનું મન ચળે નહિ; તો હે દયાળુ ! આપ તો રાજરાજેશ્વર છો. રાજાધિરાજ છો; તો હે નાથ ! ગમે તેવા દેશ, કાળ, ક્રિયા ને સંગનો

યોગ થાય કે ગમે તેવી વિપરીત પરિસ્થિતિનું આપ અમારા ઘડતર માટે જ નિર્માણ કરો, છતાંય અમને ક્યારેય મન-કર્મ-વચને આપ વિષેની પતિવ્રતાની અવિચળ ભક્તિમાં સંકલ્પ ન ઊઠે ને કોઈ જંત્ર-મંત્ર, દોરા-ધાગા કે દેવઅવતારને વિષે કદી પ્રતીતિ ન આવે. આપ વિના અન્ય કોઈ જ પંચવિષયના માયિક પદાર્થમાં, વસ્તુમાં કે વ્યક્તિમાં પ્રીતિ ન થાય એવી અમારી આપને અતિપ્રિય એવી પતિવ્રતાની ભક્તિ અખંડિત રહો... અખંડિત રહો... અખંડિત રહો. (આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૨૬, ગ.મ. ૫, ગ.મ. ૬૨, ગ.છે. ૧૬)

(૭) મળેલા સત્પુરુષને વિષે અહોભાવ ને મોટપનો

સ્વીકાર :

હે દયાળુ ! આપના જ સંકલ્પે વિચરતા એવા દિવ્ય સત્પુરુષનો અમને જ્યારે આપે જ ભેટો કરાવ્યો છે ત્યારે હે નાથ ! મળેલા સત્પુરુષ એ આ લોકના

નથી જ; એ ભવ્ય છે, દિવ્ય છે ને અંતર્યામી જ છે. એમનાં દર્શન-સ્પર્શ-વાણીનો સંબંધ અમને હોય જ ક્યાંથી ? અમને સુખિયા કરવા માટે જ એ અમારા જેવા દેખાય છે પણ એ મનુષ્ય જેવા નથી જ. અહોહો... જેને દેહ મૂકીને પામવાના હતા એ જ મહારાજ ને મોટાપુરુષ છતે દેહે મને મળ્યા છે. આ બ્રહ્માંડમાં મારા જેવો બીજો કોઈ કૃપાપાત્ર નથી. આવો મને આઠે પહોર અખંડ આનંદ ને પ્રાપ્તિનો કેફ વર્તો. અને દેહભાવને યોગે કરીને, એમની પરભાવની મોટપને વિસરી જઈ, એમની રુચિ ને ગમતાનો ખ્યાલ ભૂલી હું મન કે બુદ્ધિના રવાડે ચડી, એમને કદીય મન-કર્મ-વચને પણ ઓશિયાળા ન કરું અને એમનો રાજીપો એ જ એક મારા મહારાજનો રાજીપો એમ દઢપણે મનાઈ જાય કે જેથી અખંડ એમના રાજીપા માટે જ મંડ્યો રહું... મંડ્યો રહું... મંડ્યો રહું... એવી કૃપા કરો.

(૮) સૌને વિષે દિવ્યભાવ :

“મારી મૂરતિ રે, મારા લોક, ભોગ ને મુક્ત;
સર્વે દિવ્ય છે રે, ત્યાં તો જોયાની છે જુક્ત.”

હે મહારાજ ! આપનાં જ આ વચનો મુજબ આપના વ્યતિરેક સંબંધમાં આવેલા આપના સૌ સંતો-ભક્તો, સૌમાં મને આપનાં દર્શન થાય કે જેથી આપના ભાવે સૌનીય સેવા હું દાસભાવે કર્યા કરું. જેથી અભાવ-અવગુણના મહાપાપમાંથી સદાય બચતા રહી સૌ મુક્તોની સાથે છતે દેહે ઠેઠના મહાસુખમાં રાયતો રહું એવી મહામૂલી સમજણનો દઢાવ કરાવો... દઢાવ કરાવો.... દઢાવ કરાવો.
(આનુષંગિક વચનામૃત : લો. ૧૮, ગ.મ. ૨૮)

(૯) ધર્મ-નિયમની દંટતા :

હે કૃપાનાથ ! આપને વર્તન બહુ ગમે છે. અને માટે જ અમને સૌ સૌના આપના આપેલા

પંચવર્તમાન, નિયમો કે આપની આજ્ઞાને અમે ત્રિકાળાબાધિત જાણીને, ગમે તેવા વિપરીત દેશકાળ ને સંજોગમાં પણ શિર સાટે પાળી તેમજ આપનું ગમતું ધર્મ-નિયમે યુક્ત અણિશુદ્ધ જીવન જીવી શકીએ. એ માટેનો ખપ, ખટકો ને આગ્રહ અમને અખંડ વત્યા કરે ને આપના અલ્પ વચનમાં ફેર પડે તોપણ તે મહદ્વચનમાં ફેર પડ્યા તુલ્ય અમને દુઃખ થાય પણ આપને અમે દુઃખી ન કરી શકીએ એવું અમ સૌ સેવકોને બળ આપો... બળ આપો... બળ આપો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૧૮, ગ.પ્ર. ૩૪, ગ.પ્ર. ૫૪, ગ.પ્ર. ૫૧, ગ.મ. ૬૧)

(૧૦) નિષ્કામી વર્તમાનની દૃઢતા :

અનાદિકાળથી જીવ સાથે જડાયેલી કારણ શરીરરૂપ અને પાપરૂપ વાસનાએ કરી હે મહારાજ ! આપને

સર્વ સુખના ધામ ને સર્વે સુખના સિંધુ જાણ્યા છતાં,
 આપનામાં કે આપના સત્પુરુષમાં પ્રીતિ થતી નથી તો
 હે દયાસાગર ! આપનું અતિ ગમતું આ નિષ્કામી
 વર્તમાન કે જેના હાથની કરેલી સેવા જ આપ સ્વીકારો
 છો, જેનાથી દેહે કરી હજારો ગાઉ દૂર હોવા છતાં
 આપ ભેળા જ છો, એવો આપનો અત્યંત રાજીપો
 અપાવતું આ વર્તમાન અમારું આભૂષણ બની રહ્યો.
 ને આપના જ બળે આ અજય એવા કામશત્રુને જીતી,
 આપને ગમે છે તેવા શુદ્ધપાત્ર બની, આપને રાજી
 કરી શકીએ એવી એ પાપને વિષે અતિશે અભાવ ને
 અરુચિ જન્માવો... દયાળુ, અરુચિ જન્માવો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.મ. ૩૩, ગ.મ. ૩૫)

(૧૧) નિર્વાસનિકપણું :

“નિર્વાસનિક ભક્ત અમને બહુ વહાલા છે.
 વાસનાવાળા ભક્ત સાથે અમારે બનતું જ

નથી.” એ આપનાં અમૃતવચનો મુજબ હે દયાળુ ! આપના ગમતા મુજબ માંહીથી જગતસુખની ઈચ્છાઓ ને વાસનાઓથી સાવ નિર્લેપ કરી દો. બસ હે નાથ ! આપના કે આપના સત્પુરુષ વિના મને ક્યાંય, કોઈ જ પદાર્થ, વસ્તુ કે વ્યક્તિમાં હેત કે પ્રીતિ ન રહો. એકમાત્ર આપના દિવ્યસ્વરૂપમાં જ અમારી સર્વે વૃત્તિઓ અખંડ ચોંટેલી રહો - એવી હે કૃપાસાગર ! અમ ઉપર કૃપા વરસાવો... કૃપા વરસાવો... કૃપા વરસાવો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.મ. ૪૮, ગ.મ. ૫૦, ગ.મ. ૬૦)

(૧૨) મૂર્તિ રૂપે વર્તવાની આત્મનિષ્ઠા :

હે દયાળુ ! આ દેહ એ અમારું સ્વરૂપ નથી, છતાં અનાદિકાળથી આત્માને થઈ ગયેલ દેહાધ્યાસને લીધે, અહમ્ અને મમત્વરૂપી માયાને વશ થઈ, નથી આપના દિવ્યસ્વરૂપમાં પ્રીતિ કરી શકતો કે નથી

પંચવિષયમાંથી પ્રીતિ તોડી શકતો. આપના ગમતાની કે રાજીપાની વાત સાંભળવા છતાં, બધું જ જાણવા છતાં, આપના ગમતામાં વર્તી નથી શકતો તો હે કૃપાસાગર ! આપ અને આપના સંકલ્પે વિચરતા દિવ્ય સત્પુરુષના વચને, સંપૂર્ણ વિશ્વાસ જન્માવી હવે હું પંચભૂતનો દેહધારી જીવ નથી પણ આપની દિવ્યાતિદિવ્ય મૂર્તિમાં રમનારો આપના જેવો જ પુરુષોત્તમરૂપ એવો અનાદિમુક્ત છું. બસ, આપની મૂર્તિ એ જ મારું સ્વરૂપ છે એવી સમજણ દઢ થાય ને તે આકારે જ વર્ત્યા કરું... વર્ત્યા કરું... વર્ત્યા કરું. કે જેથી હે દયાળુ ! આપનું ગમતું એ બધું જ મારું ગમતું સહજભાવે થઈ જાય.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૫૧, પં. ૭)

(૧૩) સમર્પણભાવ :

હે પ્રાણેશ્વર ! આપનાં અમૃતવચનો છે કે “જે

ભક્ત તેનું તન-મન ને ધન અમને અર્પણ કરે તેનું પ્રારબ્ધ હું છું.” આવું જાણવા છતાં અને મારું બધું જ ભગવાનનું છે એવું બોલવા છતાં હે નાથ ! અહમ્ ને મમત્વરૂપી માયાએ બંધાયેલો એવો હું સમય આવ્યે નથી તન અર્પી શકતો, નથી મારું મારું કરી ભેગું કરેલું ધન અર્પી શકતો ને અનાદિકાળથી મનમુખી જીવન જીવતો એવો હું મન તો અર્પણ કરી જ ક્યાંથી શકું ? હે દયાળુ ! જે મારું નથી એ મને મારું મનાય જ કેમ ? હે નાથ ! તમે મને મારાપણાનો સંપૂર્ણ પ્રલય કરાવીને અઢળક કૃપાના પરિણામ રૂપે આપના સ્વરૂપમાં જ રાખ્યો છે તો હે દયાળુ ! હવે ક્યાં ‘હું’ રહ્યો ? બસ, એવી કોઈક આપને ગમતી સમજણથી ‘હું’ ને ‘મારું’ બધું જ આપને સમર્પણ કરી; બસ, આપ અને આપના સત્પુરુષ અર્થે શું ન થાય તેવી અલૌકિક સ્થિતિમાં રાચ્યા

કરું એવી કૃપા કરો... કૃપા કરો... કૃપા કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર.૧૫, લો.૩,
ગ.મ. ૬૧, ગ.મ. ૬૨)

(૧૪) દાસભાવ-નિર્માનીપણું :

હે મહારાજ ! હે દયાળુ ! અમને દાસત્વભાવની દુનિયામાં લઈ જવા માટે આપનો કેવો અભિપ્રાય, “જો કોઈ ભગવાનનો ખરેખરો ભક્ત હોય તો હું તો તે ભગવાનના ભક્તનોય ભક્ત છું.” વળી “નિર્માની ભક્ત તો બહુ શ્રેષ્ઠ ભક્ત છે ને અમને બહુ ગમે છે.” વળી, સદ્. નિષ્કુળાનંદ સ્વામીએ કહ્યું છે તેમ :

“જેના નિર્માની હોય ભગવાન,
તેના જનને જોઈએ કેમ માન.”

તો હે નાથ ! મારા દેહાભિમાનનો હવે પ્રલય કરાવી, આપની ને આપના સૌ મુક્તોની આગળ

સાવ રાંક, ગરીબ ને દાસ બની આપનો રાજીપો કમાઈ શકું એવી મુજ સેવક પર કૃપા કરો, પ્રભુ ! કૃપા કરો. અને તો જ હું આપના ને આપના સત્પુરુષના ગમતામાં જીવી શકીશ. ને આપના કલ્યાણકારી ગુણોનો વારસો પામી શકીશ.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર.૧૪, ગ.પ્ર.૫૬, ગ.પ્ર.૫૮, ગ.પ્ર.૬૦, ગ.મ.૨૫, ગ.મ.૨૮, ગ.મ.૪૧)

(૧૫) નિષ્કામ ભક્તિ :

હે દયાસાગર ! “સત્સંગી કરવો તો કોઈ પણ પદાર્થની ઈચ્છાએ કરીને ન કરવો પણ એકમાત્ર ભગવાનની પ્રસન્નતાને અર્થે જ કરવો.” એવી હે દયાળુ ! આપની સ્પષ્ટ રુચિ મુજબ અમે ક્યારેય સકામ ન બનીએ. બસ, આપનું ગમતું એ જ અમારું જીવન થઈ જાય. આપની જ મૂકેલી પરિસ્થિતિમાં

અમે ધીરજ રાખી; બસ, હું આપનો દીકરો છું. હે મહારાજ ! આપ જ મારા બાપ છો, અનંતકોટિ બ્રહ્માંડમાં આપની મરજી વિના કશું જ શક્ય નથી, આપ અતિ અતિ દયાળુ છો. દયાના મહાસાગર છો અને આપ કોઈનુંય અહિત ન કરો તો હું તો આપનો દીકરો છું, મારું અહિત તો આપ કરો જ શાના ? એવા પૂર્ણ વિશ્વાસથી રંચમાત્ર પણ નિશ્ચયમાં કે ભક્તિમાં ડગ્યા વિના, બસ,

“ચિંતામણિ સુંદર લાધી રે,
રાંક થઈને શીદને ફરું.”

એવા કોઈ પ્રાપ્તિના કેફમાં મગ્ન રહી, આપની આપેલી પરિસ્થિતિને હસતે મુખે વહન કર્યા કરું એવું બળ આપો... બળ આપો... બળ આપો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૫૮, ગ.પ્ર. ૬૧, ગ.પ્ર. ૭૦, ગ.મ. ૩૮, ગ.છે. ૧૩, ગ.છે. ૨૫, ગ.છે. ૨૮)

(૧૬) ઠરાવ રહિત સરળ સ્વભાવ :

હે દયાસાગર ! આપે તો સ્પષ્ટ કહ્યું છે જે “ગમે તેવી કઠણ પ્રકૃતિ હોય તોપણ ભગવાન ને સંત કહે તેમ સરળપણે વર્તે તો તે પ્રકૃતિ પણ ટળી જાય છે.” બસ, આ આપનાં દિવ્યવચનો મુજબ, અમે અમારું મનગમતું મૂકી હે નાથ ! આપ ને આપના સત્પુરુષના ગમતામાં જ વર્તતા થઈએ ને એમના વચનમાં કટ્ટ દઈને, સાવ સરળ થઈ, રાંકભાવે વળતા થઈએ એવી કૃપા કરો. અંતરે અમારો કોઈ ઠરાવ ન રહે. અને આપનો ને આપના સત્પુરુષનો ઠરાવ એ જ અમારો ઠરાવ બની રહે. તેવા અમારા ઠરાવી સ્વભાવોનો પ્રલય કરાવી આપના રાજીપાને પાત્ર કરો... પાત્ર કરો... પાત્ર કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.મ. ૩૭, ગ.છે. ૩૫)

(૧૭) ગુણગ્રાહક દંષ્ટિ :

‘હે દયાળુ ! “જેનો ગુણ ગ્રહણ કર્યાનો સ્વભાવ હોય તેનો જ સત્સંગમાં દઢ પાયો છે” એવા હે કૃપાનાથ ! આપનાં જ ગમતાં વચનો મુજબ અમો સૌમાંથી સવળું જ વિચારી ગુણ જ ગ્રહણ કરતા રહીએ, કોઈનાય દોષ કે અવગુણ જોવા એ અમારી એલર્જી બની જાય ને અખંડ સૌના ગુણ જ જોયા કરીએ, ગાયા કરીએ, વિચાર્યા કરીએ તો હે નાથ ! અમે પણ ગુણસભર બની જઈએ. હે બાપા ! આપે કહ્યું જ છે કે, “સૌમાંથી એક એક ગુણ લઈએ તોય આપણામાં હજારો ગુણ આવી જાય.” તો એ જ લટકે અમે હે ગુણસાગર ! હે નાથ ! સૌને આપે જ આપેલા ગુણોને આપની પ્રસાદી સમજી ગ્રહણ કરી લેતાં શીખીએ તો આપ કેવા રાજી થાવ... ! બસ આપને એવી રાજી કર્યાની લટક દઢ કરાવો... દઢ કરાવો... દઢ કરાવો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૨૪, ગ.પ્ર. ૨૮,
લો. ૫, વ. ૧૪)

(૧૮) ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ :

હે કૃપાસાગર ! આપના ભક્તનો પક્ષ રાખતાં અતિશે બળવાન એવા જે કામક્રોધાદિ શત્રુ પણ પરાભવ કરી શકતા નથી. એવા આપના દિવ્ય આશીર્વાદ સામું દૃષ્ટિ રાખી હે નાથ ! અમો આપના નિયમ ને નિષ્ઠાવાળા ભક્તોને દેહ ને દેહના સંબંધી કરતાં પણ અધિક વહાલા કરી રાખીએ. ને સમય આવ્યે ગમે તેવા સંજોગામાં પણ અમે આપના સંબંધે; આપના ભક્તમાં દિવ્યભાવ, મહિમા સમજી પક્ષ રાખતાં તેનાં સુખદુઃખમાં ભાગીદાર થઈએ. તો દયાળુ, આપ ખૂબ રાજી થાવ છો. તો હે નાથ ! અમો અખંડ આ આપના ગમતા તરફ દૃષ્ટિ રાખીએ એવી કૃપા કરો... કૃપા કરો... કૃપા કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.મ. ૬૦, ગ.મ. ૬૧,
ગ.છે. ૭)

(૧૯) સેવાનું વ્યસન :

ડિકાખાયરની જેમ જેને સેવા કર્યાનું વ્યસન પડી જાય એના અંતઃકરણની જે મલિન વાસનાઓ સર્વે નાશ પામી જાય છે - એવા આપના ગમતા મુજબ અમે નિર્દોષ, નિર્વિકારી ને નિર્વાસનિક થવા : હે મહારાજ ! આપની, આપના સંતો-ભક્તોની ખૂબ મહિમાસભર થઈ અખંડ સેવા કર્યા જ કરીએ. હે દયાળુ ! એમાં અમને કદી થાક ન લાગે કે સેવા કર્યાનું માન ન વ્યાપે. બસ, એકમાત્ર આપને રાજી કરવા જ કોઈ પણ અપેક્ષા રાખ્યા વિના તનથી, મનથી ને ધનથી સેવા કર્યા જ કરીએ... કર્યા જ કરીએ - એવું બળ આપો... બળ આપો... બળ આપો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.મ. ૨૫, ગ.મ. ૨૮, ગ.મ. ૪૭, ગ.મ. ૬૩, વ. ૫)

(૨૦) અખંડ ભજન અને પ્રાર્થનાનું બળ :

“સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર એવો બળિયો મંત્ર છે જે જીવની અનાદિની વાસનાને બાળીને ભસ્મીભૂત કરી દે ને જીવને મૂર્તિ રૂપે કરી દે.”

આવા આપના બળભર્યા સંકલ્પ મુજબ અમો બાહ્ય કે આંતર દુઃખો કે મૂંઝવણોમાં બસ, અખંડ આપના આ મહામંત્રનું રટણ કર્યા જ કરીએ... કર્યા કરીએ. ને હાલતાં-ચાલતાં-ખાતાં-પીતાં આપને ને આપના સત્પુરુષને રાજી કર્યાની ખરી ગરજ અને ભૂખથી બસ આર્તનાદે હે દયાળુ ! આપને અંતરથી ખરી પ્રાર્થના ને ભજન કર્યા જ કરું કે જેથી અંતર સાવ નિર્મળ, આપને ગમે એવું... હળવું ફૂલ જેવું બની રહે... એવી અખંડ ભજન-પ્રાર્થના કરવાની લટક બક્ષો... લટક બક્ષો... લટક બક્ષો.

(૨૧) અરસ-પરસ સંપ, સુહૃદભાવ અને

એકતા :

હે મહારાજ ! હે બાપા ! આપના ભવ્ય, પ્રચંડ ને પ્રબળ સંકલ્પો છે - અનંતકોટિ બ્રહ્માંડોમાં આપના સર્વોપરી સિદ્ધાંતોના દિગંતમાં ડંકા દેવાના, તો હે દયાળુ ! એકમાત્ર આપના આ ભવ્ય સંકલ્પો સામે દષ્ટિ રાખી, અમે અમારા અહમ્ને ઓગાળી, અરસપરસ ઠેઠની પ્રીતિ જન્માવતા થઈએ ને રંચમાત્ર કોઈનેય અમારાથી દુભાવાઈ ન જવાય, કોઈનોય દ્રોહ ન થઈ જાય એવા સતત ડરથી, અમો સંપૂર્ણ સાવધાન બની, સૌમાં આપનાં જ દર્શન કરતાં થકા સૌ મુક્તોની સાથે, ઠેઠનાં સાચાં સગાંના નાતે સંપૂર્ણ દિવ્યભાવ, સંપ-સુહૃદભાવ ને એકતા દઢ કરીએ. એકબીજાની સાથે સંપૂર્ણ આત્મીય બની, એકમેક ને ઓતપ્રોત બની, આપને ગમતી સંઘનિષ્ઠાના બળે અમે સૌ આપના જ ગમતા ને

રાજીપાનો એકમાત્ર ખ્યાલ રાખી, સાથે મળી, આપને રાજી કરી લઈએ. એવી અમ સૌ પર કૃપા કરો... કૃપા કરો... કૃપા કરો.

(૨૨) શિસ્ત, વિનય ને નિયમિતતા :

હે દયાળુ ! અમે કોના દીકરા છીએ ? કોણ અમને મળ્યું છે ? અમે કોણ છીએ ? તેનો ખ્યાલ અમને અખંડ રહ્યા કરે ને હરહંમેશ અમે આપને શોભાડે એવું જ વર્તન, એવી જ વાણી, એવી જ ક્રિયા, સંપૂર્ણ એવું જ જીવન જીવતા રહીએ. હરેક ક્ષણે ને હરેક પળે અમે સાવ મૂઢુ ને નિર્મળ વિવેકસભર વાણીથી સૌને ગમતા રહીએ. અમારા અહમ્ના કોચલાથી પર થઈ; સાવ સરળ, હૂંફાળું દિવ્યજીવન જીવીએ. શિસ્ત, વિનય ને નિયમિતતાથી આપના ભવ્ય સંકલ્પોને સાકાર કરવાનું બળ મળે એવી કૃપા કરો... કૃપા કરો... કૃપા કરો.

■ હરિને આ નથી ગમવું... ■

૧. દેહાભિમાન
૨. ઈર્ષ્યા
૩. કપટ
૪. ક્રોધ
૫. રસાસ્વાદ
૬. અભાવ, અવગુણ અને દ્રોહ
૭. ક્રુસંગ
૮. ટીવી કે સિનેમાનો ક્રુસંગ
૯. વિષય અને વ્યસન
૧૦. દગા, પ્રપંચ અને અનીતિ

“હે મહારાજ !

આટલું આપને ગમતું નથી

તો તે અમારે પણ નથી જ રાખવું.”

(૧) દેહાભિમાન :

“ભગવાનના ભક્તને કોઈ પ્રકારે અભિમાન રાખવું નહીં. એ જ ભગવાનને રાજી કર્યાનો ઉપાય છે.” આવા આપના જ રુચિકર શબ્દો તરફ હે દયાળુ ! અમારી અખંડ દષ્ટિ રહો.

“સાંભળ બેની હરિ રીઝ્યાની રીતડી,
મોહનવરને માન સંગાથે વેર જો.”

હે દયાળુ ! આપનો દુશ્મન કે વેરી એ અમારો વેરી બની જાય એવી કૃપા કરો. આપ મળ્યા હોવા છતાં, આપના દિવ્ય સત્પુરુષ મળ્યા હોવા છતાં, અમે આપના આધારે કે બળે જીવવાને બદલે એકમાત્ર દેહાભિમાનથી અહમ્ના બળે જ જીવી રહ્યા છીએ.

દયાળુ, અને એટલે જ નથી અમે કોઈની આગળ દાસ કે સેવક થઈ શકતા. દેહાભિમાનને યોગે કરીને જ સતત અમે નામની, માનની, પ્રશંસાની, હારની એવી અનેક અપેક્ષાઓમાં રાચ્યા કરીએ છીએ. સહજ સહજમાં અમારી કરેલી કોઈ પણ સેવામાં કર્તૃત્વનું ભાન રાખી અહમ્માં રાચતા થઈ, કરેલી સેવાને ધૂળધાણી કરી દઈએ છીએ, તો હે દયાસાગર ! આ મહાદોષથી આપ જ કૃપા કરીને બચાવો, વહાલા... આપ જ બચાવો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૫૬, લો. ૧૬, ગ.મ. ૪૧, ગ.મ. ૫૩, ગ.છે. ૩૮)

(૨) ઈર્ષ્યા :

હે મહારાજ ! આપના જ આપેલા સ્પષ્ટ ખ્યાલ મુજબ “ભક્ત કંઈ પણ ભક્તિ કરે પણ જો ઈર્ષ્યા કરીને કરે તો ભગવાન રાજી થતા નથી.” તો

હે દયાળુ ! અમે આવી અંતરમાં પડેલી ઈર્ષ્યાની બદીને મૂળમાંથી ટાળી, સૌમાં આપનાં દર્શન કરતાં, સૌની પ્રગતિમાં રાજી થતાં શીખીએ એવી કૃપા કરજો. હે દયાળુ ! અમારા રોમરોમમાં વ્યાપેલી ઈર્ષ્યાએ કરી, નથી અમે કોઈના દિવ્યગુણોને જોઈ શક્તા કે નથી એ પાપે કરીને અમારા દોષ-સ્વભાવોને ટાળી શક્તા. અને પરિણામે અંદર આ મહાદોષ અમને બાળે છે. આપ ને આપના દિવ્ય સત્પુરુષનો યોગ થયા છતાં અમે દુઃખી મટી નથી શક્તા કે સુખી નથી થઈ શક્તા. હિમાલય ઉપર કદી આગ ન લાગે તેમ હે કૃપાનાથ ! આપના ને આપના સત્પુરુષના સાંનિધ્યમાં આગ ન લાગે, છતાં આ મહાદોષ અમને અંતરમાં આગ લગાડે છે. તો એનાથી બચાવો...મહારાજ, બચાવો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૪, ગ.પ્ર. ૭૧, ગ.પ્ર. ૭૬, સા. ૮, ગ.છે. ૬)

(૩) કપટ :

“શરન આયે સબ હી તરે,
એક કપટી ન તરે કિરતાર.”

આ આપના અભિપ્રાય મુજબ, હે દયાળુ ! આપને જ્યારે સાવ નિર્દોષ ને નિષ્કપટી જીવન જ ગમે છે ત્યારે હે નાથ ! આપની આગળ કે આપના સત્પુરુષ આગળ મારા આંતર કે બાહ્યતંત્રનું હું કશું જ છુપાવી ન શકું. બસ, સાવ કાચ જેવું પારદર્શક ને નિર્મળ સ્ફટિક જીવન જીવતો થાઉં. જેવો બહાર દેખાઉં છું એવું જ પવિત્ર, નિર્ભેળ જીવન આપને બહુ ગમે છે ત્યારે હે મહારાજ ! બસ, આપની ને આપના સત્પુરુષની મોટપનો જીવસત્તાએ સ્વીકાર કરી, આપનાં દિવ્યસ્વરૂપોની સાથે હે દયાળુ ! સાવ અંતરાય રહિત થઈ, સાવ સરળ થઈ વર્તી શકું, એવું નિષ્કપટીપણું દઢ કરાવી આપના રાજીપાનું પાત્ર કરો... પાત્ર કરો... પાત્ર કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૩૮, ગ.પ્ર. ૫૮,
ગ.પ્ર. ૭૬, લો. ૫)

(૪) ક્રોધ :

“ક્રોધ ઉપર તો અમારે ઘણું વેર છે ને ક્રોધી માણસ તો મુને ગમે જ નહીં.” આ આપના જ ગમતાના સ્પષ્ટ રુચિકર શબ્દો સામું હે દયાળુ ! અમારી અખંડ દૃષ્ટિ રહે ને સાવ શાંત પ્રકૃતિને અનુસરી, તે ક્રોધીરૂપ મહાશત્રુથી બચી તેની આડઅસરરૂપ કોઈ ભક્તના દ્રોહ-અપરાધથી સદાય છોટો રહી શકું એવી કૃપા કરો. હે નાથ ! આપના રાજીપા સામું જ જો દૃષ્ટિ રહે તો ગમે તેવા જીવ સાથે જડાયેલ સ્વભાવ-પ્રકૃતિને જીતવા પણ સહજ થઈ જતા હોય તો હે દયાળુ ! આ અનાદિકાળના અંતઃશત્રુને પણ આપના બળે જ જિતાડો. બસ અખંડ આપના રાજીપારૂપી ક્રમાણી માટે સાવધાન રહું ને

ગમે તેવા દેશકાળમાંય, ક્રોધ ને ગુસ્સાથી રહિત રહી હસતા મુખે સૌની સાથે હેત ને પ્રીતિ કર્યા કરું એવી દયા કરો... દયા કરો... દયા કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૭૬, લો. ૧, અમ. ૮)

(૫) રસાસ્વાદ :

રસાસ્વાદ એ કામનું મૂળ છે. હે મહારાજ ! રસને વિષે જિહ્વાની આસક્તિ જીવતે કે દેહ મૂકીને સુખી થવા દે એમ નથી. માટે હે દયાળુ ! આપના મૂર્તિસુખનો જ એકમાત્ર સ્વાદ, આપના ને આપના સત્પુરુષના રાજીપાનો જ સ્વાદ અમારો રસાસ્વાદ બની રહે એવી કૃપા કરો. હે દયાળુ ! અનાદિકાળથી આ લૂલીને રસાસ્વાદમાં લોલુપ કરી રાખી છે તેથી જ ધર્મ-નિયમ, આચાર-વિચાર એ કશું જ જોયા વિના જ્યાંત્યાં ને જેવાતેવા પદાર્થોનો પણ ક્યારેક ઉપભોગ

થઈ જતો હોય તો હે નાથ ! એ બધેથી જ અનાસક્ત થઈને, ખાવા-પીવામાં ને સારા સારા પદાર્થમાં અમારી કોઈ વૃત્તિ ચંચળ બની દોડતી ન રહે ને એકમાત્ર આપના સ્વરૂપમાં જ પ્રીતિ થાય એવી કૃપા કરો... કૃપા કરો... કૃપા કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.છે. ૩૮)

(૬) અભાવ, અવગુણ અને દ્રોહ :

હે મહારાજ ! આપે આપની સ્પષ્ટ રુચિ અનેક વખત દર્શાવી છે કે, “અમે અમારા ભક્તના સર્વે અપરાધ માફ કરીએ છીએ પણ અમારા સાચા સંતના કે ભક્તના અપરાધને કે દ્રોહને અમે માફ નથી કરતા.” “સર્વે પંચમહાપાપ થકી પણ છૂટ્યાનો ઉપાય છે પણ ભગવાનના ભક્તના અપરાધથી છૂટ્યાનો કોઈ ઉપાય નથી.” તો હે દયાળુ ! હે કૃપાનાથ ! ક્યારેય પણ

અમારા દેહભાવને યોગે કરીને અમારાથી તમારા કોઈ પણ સંતો-ભક્તોનો મન-કર્મ-વચને જાણે કે અજાણેય દ્રોહ ન થઈ જાય તેવી કૃપા કરો. હે દયાસાગર ! કોઈનાય અભાવ-અવગુણ કે અમહિમાની વાત કદી સાંભળી ન શકું, બોલી ન શકું કે વિચારી જ ન શકું એવી મુજ સેવક પર દયા કરો. બસ, સૌને આપે સ્વીકાર્યા છે, આપે કેવળ કૃપા કરી શરણે લીધા છે તો એનું કંઈક બેલેન્સ હશે જ. એવો મહિમા સમજી હું અલ્પ સ્વભાવ-પ્રકૃતિને જોઈને અભાવ-અવગુણ ને અપરાધના ઝેરી વાતાવરણમાં ભૂલથી પણ પ્રવેશ ન પામી શકું એવી દયા કરો... દયા કરો... દયા કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૫૩, ગ.પ્ર. ૭૧, કા. ૨, ગ.મ. ૨૮, ગ.મ. ૪૦, વ. ૧૧, વ. ૧૪, ગ.છે. ૧૨)

(૭) કુસંગ :

હે દયાળુ ! આપને ભુલાવે કે ગૌણ કરાવે અને જગત-સંસારને દઢ કરાવે એ જ કુસંગ. હે નાથ ! આ દેહભાવ એ જ મોટામાં મોટો કુસંગ છે તો હે દયાસાગર ! આવા કુસંગ થકી સદાય મારી રક્ષા કરો. અનંત જન્મોથી આ જીવ કુસંગના યોગે કરીને જ આપનો કે આપના મળેલા સત્પુરુષનો સંગ કે પ્રસંગ કરી શક્યો નથી. પરંતુ આ ફેરે જ્યારે આપનો ને આપના દિવ્ય સત્પુરુષનો તથા આ મહામોંઘા કારણ સત્સંગનો સંગ થયો છે ત્યારે હે દીનાનાથ ! મને કદીયે બહારના કે અંતરના કુસંગનો યોગ આવા મળેલા અલૌકિક યોગનો વિયોગ ન કરાવી દે તેવી દયા કરો... દયા કરો... દયા કરો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૧૮, ગ.છે. ૩૨)

(૮) ટીવી કે સિનેમાનો કુસંગ :

વર્ષોના સત્સંગને થોડી જ ક્ષણોમાં સાવ નિર્મૂળ કરવાનું કામ કરતા આજના મહારાક્ષસ સમા આ દૂષણથી મને સદાય બચાવો. પ્રભુ, આપે સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે કે, “ગમે તેવો ભક્ત હોય પણ જો વિષયમય વાતાવરણમાં જઈને બેસે, જુવે, સાંભળે તો એની બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થઈ જાય છે.” તેમ હે નાથ ! આજના આ મહાકુસંગના પ્રતીક સમા આ ઘરઘરના શત્રુને અમે ક્યારેય આપના આ અક્ષરધામ તુલ્ય ઘરમાં પ્રવેશ જ ન થવા દઈએ એવી દયા કરો. વળી હે નાથ ! લીલાગર ભાંગ સમા આવા વિષયી શબ્દોને કદી અમારા કાન સાંભળે જ નહિ, આંખ એવાં ચિત્રોને જોવાનું ઈચ્છે જ નહિ કે મન પણ એવા સંકલ્પ કરે જ નહિ એવું આપના સ્પષ્ટ ગમતાનું અનુસંધાન અમને અખંડ રહો... અખંડ રહો... અખંડ રહો.

(આનુષંગિક વચનામૃત : ગ.પ્ર. ૧૮)

(૯) વિષય અને વ્યસન :

હે મહારાજ, હે દયાળુ ! અનાદિકાળથી પંચવિષયમાં પ્રીતિવાળો બનેલો આ જીવ, આજના મહાવિષયી વાતાવરણમાં દારૂ, માંસ, સિગારેટ, બીડી, તમાકુ, પાન-મસાલા, ગુટખા, ચા, કોફી, આદિ અનેક નાનાંમોટાં વ્યસનોનો ગુલામ બની તમને રાજી કરી શકતો નથી. તો હે નાથ ! આપના ને આપના સત્પુરુષના મળેલા આ મહામોંઘા યોગ પછી આવા કોઈ અલ્પ વ્યસનનો પણ કદી પણ સ્પર્શ સુધ્ધાંય ન થાય ને આપના ન ગમતા આ તમામ વ્યસનરૂપ પદાર્થો મારા માટે ઝેરરૂપ બની રહો એવી કૃપા કરો... કૃપા કરો... કૃપા કરો.

(૧૦) દગા, પ્રપંચ અને અનીતિ :

કેવળ લોભવૃત્તિએ કરીને જ, ધન-ઉપાર્જનને

મુખ્ય કરી હે મહારાજ ! હું ક્યારેય સ્વાર્થ વૃત્તિઓના પોષણરૂપે અધર્મ-અનીતિનો સહારો લઈ આપના મહામૂલા સહારાને ખોઈ ન નાંખું એવી કૃપા કરો. હે દયાળુ ! આપને શોભાડે એવું સાવ પવિત્ર જીવન જીવું કે જેથી મારા પ્રપંચી ને દંભી સ્વભાવ-પ્રકૃતિએ કરી કદી હે મહારાજ ! આપ કે આપનો આ દિવ્ય સત્સંગ ક્યારેય લજવાય નહીં. બસ, આપના આપેલા શુદ્ધ નીતિમય દ્રવ્યમાં જ હું સંપૂર્ણ સંતોષ માની, આપના માટે જ મારો જન્મ કરી વર્તી શકું એવી આપને ગમતી જ પ્રકૃતિનું નિર્માણ કરો... નિર્માણ કરો. કોઈનીય બીક રાખ્યા કરતાં, આપનું ગમતું ન કરવાનું થાય તો માંહીથી સદાય અરેરાટી થયા કરે. ને આપના રાજીપા-કુરાજીપાનો અખંડ ખ્યાલ રાખ્યા કરી, ઉન્નત મસ્તકે સાવ નિર્મળ જીવન જીવતો રહું ને આપનો રાજીપો કમાતો રહું એવી કૃપા કરો... કૃપા કરો... કૃપા કરો.

હરિને ગમે એવા થવા માટે જીવનમાં દંટ કરવા જેવાં

■ મનનીય કૃપાવાક્યો ■

(૧) જે હું સાંભળી રહ્યો છું; વાંચી રહ્યો છું તે વાત મારા માટે જ થઈ રહી છે તેવું સમજીને વિચારપૂર્વક દૃઢ સંકલ્પ કરવો. અત્યારે જ દઢાવ થયો તો થયો. બસ, આ મિનિટે જ જીવસત્તાએ સ્વીકારવા પ્રાર્થના અને અમલીકરણ કરી દેવું.

(૨) જેનું ભોજન સમૃદ્ધ તેનું ભજન સાદું અને જેનું ભોજન સાદું તેનું ભજન સમૃદ્ધ. સારું સારું જમવાનું ને પહેરવાનું ગમવું ન જોઈએ. ભગવાનના ભક્તનું જીવન સાત્ત્વિક હોય.

(૩) પ્રાર્થના અને ભજનનું બળ અખંડ રાખવું. હાલતાં-ચાલતાં, ખાતાં-પીતાં સતત સાચા ભાવે

પ્રાર્થના કર્યા જ કરવી.

(૪) પ્રાર્થના અને મૂર્તિ રૂપે વર્તવાની લટક જ પાડી દેવી. ગમે ત્યાં બેઠા હોય તો પણ અંતર ભજન કર્યા જ કરે; દાસ ભાવે, રાંક ભાવે પ્રાર્થના થયા જ કરે. અને સાથે સાથે મૂર્તિ રૂપે વર્તાય તો દેહભાવ ટળે.

(૫) પ્રાર્થના એટલે આપણા દોષોનો સ્વીકાર અને તે ટાળવા માટેની આજીજી કે કાકલૂદી. પ્રાર્થના એટલે કગરવું. પ્રાર્થના એટલે આપણા દોષોનો એકરાર અને તે પ્રમાણે હવે નહિ કરવાનો કરાર.

(૬) આપણો અહમ્ ઓગળે તો જ સાચી પ્રાર્થના થાય. જેમ બરફ ઓગળે તો પાણી થાય; તેમ પ્રાર્થના એ ઓગળેલા અહમ્માંથી નીકળતો પ્રવાહ છે.

(૭) **અખંડ ભજન અને પ્રાર્થનાના ફાયદા :**

૧. અંતરના મલિન કચરાને દૂર કરી ડહોળાયેલું અંતર શુદ્ધ થાય છે.

૨. મલિન ઘાટ-સંકલ્પ નાશ થતા જાય છે.
૩. મહારાજ અને મોટાપુરુષની સાથે આગવી પ્રીતિનો નાતો જોડાય છે.
૪. પોતાના દોષ ઓળખવાનો તથા ટાળવા માટેનો આગ્રહ જાગે છે.
૫. હતાશા-નિરાશાને દૂર કરી ભાંગેલું હૈયું સંધાય છે.
૬. મહારાજ અને મોટાપુરુષને રાજી કરી જ લેવા છે, તે માટેની સાચી ભૂખ અને ગરજ જાગે છે.
૭. અંતરના ઉદ્ધવેગ સમી જાય છે અને અંતર સાવ હળવું ફૂલ જેવું નિર્મળ થઈ જાય છે.
૮. દિશાશૂન્ય કે ધ્યેયશૂન્ય થયેલાને દિશા મળે છે.
૯. દરેકને કોઈ પણ સમયે, કોઈ પણ સંજોગોમાં વિના દાખડે સરળતાથી પોષાય તેવી દવા છે.

(૮) જેમ ચાસણીમાં બોળ્યા વગરનાં જલેબી, સાટા કે બુંદીનું સુખ ન આવે તેમ ભગવાનમાં પ્રેમ વિનાની ભક્તિનું સુખ ન આવે. શુષ્ક ભાવે કરેલી ભક્તિ એ ભક્તિ જ નથી. ખાલી કરવા ખાતર ભક્તિનું કોઈ જ સાધન ન કરવું. જે કરીએ તે ઠેઠ મહારાજ સુધી પહોંચવું જોઈએ.

(૯) જેમાં મહારાજ અને મોટાપુરુષનો રાજીપો છે, જે એમનું ગમતું છે એ તરફ જ આપણી અખંડ દૃષ્ટિ થઈ જાય. બસ, કોઈ એ પ્રમાણે વર્તે કે ન વર્તે; કોઈ એમનું ગમતું કરે કે ન કરે; મારે કોઈનુંય જોવું નથી. બસ, મારે તો એમનું ગમતું કરવું જ છે. મારે વર્તવું જ છે. બસ, મારે તો રાજી કરી જ લેવા છે. આવો આલોચ જાગે, તો જ રાજી કરી શકાશે.

(૧૦) આપણે જે કાંઈ છીએ તે મહારાજ અને મોટાપુરુષને લઈને છીએ. કરોડોના લાભ કરતાંય

એમનો રાજીપો મુખ્ય છે. આપણને જે બુદ્ધિ આપી છે, જે શક્તિ આપી છે, જે ગુણ આપ્યા છે, તે એમના રાજીપાનું જ પરિણામ છે - આવો વિચાર અખંડ રહેવો જોઈએ.

(૧૧) મહારાજ અને મોટાપુરુષના રાજીપામાંથી જ અખંડ કલ્યાણકારી ગુણો ઝરતા જાય; અંતરમાં ટાહું ટાહું થાય. ગમે તેવા વિદ્વાન હોય, પંડિત હોય કે ગમે તેવા વ્યવહારકુશળ હોય, પણ જે ગુરુના રાજીપામાં ને રુચિમાં જ વર્ત્યા છે તેનામાં જ કલ્યાણકારી ગુણો આવ્યા છે. બીજામાં નથી આવ્યા. અત્યાર સુધીના ઈતિહાસમાં આધ્યાત્મિક માર્ગમાં આવું બન્યું છે. માટે આપણે પણ ગુરુના રાજીપામાં અને રુચિમાં જ વર્તવું છે. ખરું કરવાનું આ છે. આવો દઢાવ કરી દેવો.

(૧૨) મહારાજ અને મોટાપુરુષે આજ સુધી નીચેનાનું ને બધાયનું સાચવ્યું છે. બધાએ એમનું એકનું

સાયવ્યું નથી. બધાયની દૃષ્ટિ જો એક થઈ જાય તો સંપ્રદાયનો ઇતિહાસ બદલાઈ જાય. બસ, મહારાજ અને મોટાપુરુષને રાજી કરી જ લેવા છે આ એક દૃષ્ટિ કરી નાખવી.

(૧૩) જે સેવકને રાજી રાખવા સ્વામીએ પ્રયત્ન કરવો પડે તે સેવકને કોટાનકોટિ ધિક્કાર છે અને જે સેવક મોટાપુરુષને રાજી કરવા મંડ્યો જ રહેતો હોય તે સેવકને કોટાનકોટિ ધન્યવાદ છે.

(૧૪) મહારાજ અને મોટાપુરુષના રાજીપા તરફ દૃષ્ટિ જાય તો ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણની તાકાત નથી કે એની સામે મીટ માંડી શકે. કામ-ક્રોધાદિકની તાકાત નથી કે એને પાડી શકે. ભલે કામ-ક્રોધાદિકે ભલભલા ઋષિમુનિઓને ખતમ કર્યા હોય ! પરંતુ મહારાજ અને મોટાપુરુષનો રાજીપો હોય તો ભૂંડો ઘાટ કે ભૂંડું સ્વપ્ન પણ આવે નહીં. ભલે એમનાથી હજારો ગાઉ

દૂર હોઈએ પણ એમના રાજીપાએ કરી અંતરમાં શાંતિ વર્તે.

(૧૫) “મહારાજ અને મોટાપુરુષને રાજી કરી જ લેવા છે.”

ગમે તેવી પરિસ્થિતિ આવે, ગમે તેવા સંજોગો આવે, ગમે તેવી વાત સાંભળીએ પણ આ સંકલ્પને નિર્બળ નહિ જ થવા દેવાનો. બસ, આંતર કે બાહ્યતંત્રમાં, આપણાં તમામ કાર્યમાં, તમામ કથામાં, તમામ સેવામાં આ વાતની દૃઢતા કરી દેવી કે રાજી કરી જ લેવા છે. કારણ કે, એમના રાજીપા વગર કશું જ થવાનું નથી.

(૧૬) એક લાખ માણસને વશ કરવા કદાચ સહેલા છે; પણ પોતાના મનને વશ કરવું અધરું છે. મોટા મોટા રાજાઓ અને પ્રધાનો-વડાપ્રધાનો લાખો-કરોડો પર સત્તા જમાવી શકે છે. પરંતુ પોતાના મન પર

નહીં.

આ મનને વશ કરવાનો એકમાત્ર ઉપાય છે :
“મહારાજ અને મોટાપુરુષનો રાજીપો.”

(૧૭) ગરજુ અને ભૂખ્યા મુમુક્ષુનાં લક્ષણો :

૧. કોઈ પણ વાત મોટાપુરુષ કરે તે સાથે જ તેનો જીવસત્તાએ સ્વીકાર : આ વાત ઠેઠથી આવે છે અને મારા માટે જ થઈ રહી છે.

૨. તરત પ્રાર્થના : હે દયાળુ ! દયા કરી મને તમારા ગમતામાં જ વર્તાવો.

૩. તરત દઢાવ અને અમલીકરણ : સાંભળતાંની સાથે જ દઢતા ને દઢ સંકલ્પ થઈ જાય. અને તરત જ અમલ શરૂ થઈ જાય. પછી જીવનમાં ક્યારેય તે વાત માટે ફરી વખત ટકોર કરવી જ ન પડે.

(૧૮) એક વખત રુચિ બતાવ્યા પછી જીવનપર્યંત રુચિ ન ભુલાય. રુચિ બહાર ન વર્તાય. હજારો ગાઉ

દૂર ગયા પછી પણ એમની રુચિ પ્રમાણે જ વર્તાય તેનું નામ સાચી ભૂખ અને ગરજ.

(૧૯) આપણે મહારાજ અને મોટાપુરુષ તરફ એક ડગલું ભરીશું તો એ આપણા તરફ લાખ ડગલાં ભરશે.

- આપણે એમને સહેજ નમશું તો એ હજારગણા નમશે.
- આપણે એમની આગળ સો ગ્રામ ગરજ દેખાડીશું તો એ સો મણ ગરજ દેખાડશે.

(૨૦) સાચી ગરજવાળીની ડિક્ષનેરીમાં અશક્ય શબ્દ ન હોય. આળસ, પ્રમાદ ન હોય, થાક-ઊંઘ ન હોય. ઓય, ઓય ને હાય-વોય ન હોય, ઢીલો શબ્દ, ઢીલી નીતિ, ઢીલો અવાજ ન હોય. ગરજુનો અવાજ; એનો રણકાર બળિયો હોય, એવા ગરજુ માટે જ મહારાજ અને મોટાપુરુષ પ્રગટ થયા છે.

(૨૧) જે મોટાપુરુષને “હાશ” કરાવે તેને મોટાપુરુષ કાયમી “હાશ” કરાવી દે...શું આપણે એમને કાયમી દાખડો કરાવવા આવ્યા છીએ?

(૨૨) હું વિષયાસક્ત જીવ નથી. અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના અધિપતિનો લાડકવાયો દીકરો છું. આ વાતનો અખંડ કેફ રાખવો. બસ, હું મૂર્તિમાં રમનારો અનાદિમુક્ત છું... મૂર્તિમાં જ છું. મહારાજે મને પોતાના જેવો દિવ્ય પુરુષોત્તમરૂપ કર્યો જ છે. બસ, $૧+૧=૨$ એના જેવી દૃઢતા આ વાતની કરી દેવી.

(૨૩) અંતર્વૃત્તિ એટલે જોવામાં, સાંભળવામાં, વાંચવામાં, ભોગવવામાં એમ બધેથી વૃત્તિ સંકોચી લેવી અને અંતર સન્મુખ કરી દેવી.

- અંતર્દષ્ટિ એટલે પોતાના દોષોને ઓળખી તે દોષોને ટાળવાનો પ્રયત્ન કરવો.
- ધ્યાન એટલે મહારાજની મૂર્તિ ધારવી ને મહારાજરૂપ થવું.

- ધ્યાન કરનારને પહેલાં અંતર્વૃત્તિ કરવી પડે, સાથે સાથે અંતર્દષ્ટિ કરવી પડે; પછી જ ધ્યાનનું સુખ આવે.

(૨૪) ગઢડા પ્રથમના રદમા વચનામૃતમાં આવ્યું કે, “જેને ભગવાનમાં સ્નેહ હોય તેને ભગવાન સિવાય બીજું રૂપ સડેલું કૂતરું ને નરકના ઢગલા જેવું લાગે, ભગવાન સિવાય બીજો સ્પર્શ બળબળતા અગ્નિ ને કાળા નાગ જેવો લાગે...” ત્યાં તરત વિચાર કરવો કે મારે તો મારા જીવનપ્રાણ મહારાજને રાજી કરી જ લેવા છે તો, મને આવું વર્તે છે ? સમયે આ વાત યાદ આવે છે ? હજુ બીજું રૂપ જોવાનું કે બીજું સ્પર્શ કરવાનું મન તો થતું નથી ને ? આવું જાણપણું રાખવું; તો જ રાજીપાના માર્ગે આગળ વધાય.

(૨૫) અંતઃશત્રુઓનો પરાભવ કરવો છે ? સહજમાં મહારાજ અને મોટાપુરુષને રાજી કરી

લેવા છે ? મહાસુખના ભોગી થવું છે ? તો એક જ ઉપાય.

મહારાજ અને મોટાપુરુષની પ્રાપ્તિનો કેફ. મહિમા આકારે વર્ત્યા કરવું. બસ, “**મુઝે કૌન મિલા હૈ ?**” જે સ્વરૂપનાં દર્શન કોટાનકોટિ અક્ષરપર્યંત કોઈને નથી. તે સ્વરૂપ મારા સુધી હોય જ ક્યાંથી..! એ દિવ્યાતિદિવ્ય સ્વરૂપે મારો સ્વીકાર કર્યો છે. એ નિર્ગુણ છે, અમાયિક છે. ક્યાં એ ને ક્યાં હું ?

(૨૬) મહિમા આકારે વર્તન એટલે શું ?

જેના આકારે જે વર્તે તેને કાંઈ આહું ન આવે. એમાં જ રાચ્યા કરે. તેને મહિમા સિવાય બીજું કાંઈ જ ન દેખાય. ક્યારે એમનાં (મહારાજનાં અને મોટાપુરુષનાં) દર્શન થાય..! ક્યારે એમની સેવા મળે..! ક્યારે એમની વાત સાંભળવા મળે..! ક્યારે એમની જોડે રહેવા મળે..! ક્યારે એમને રાજી

કરવાની તક મળે..! એમને રાજી કરી જ લઉં એવું વર્ત્યા કરે એનું નામ મહિમા આકારે વર્તન.

(૨૭) પથ્થર ઘડવો સહેલો છે, પણ આત્માને ઘડવો કેટલો અઘરો છે ? ગંદા પથ્થર પર માત્ર પાણી નાખી ચોખ્ખો કરી ઘડી શકાય. જ્યારે અનાદિકાળથી કેવળ અહમ્ભાવથી, પોતાની બુદ્ધિથી, વાસનાથી ખરડાયેલા ગંદા જીવાત્માને ચોખ્ખો કરવો અને ઘડવો કેટલો અઘરો છે ! આ કાર્ય મોટાપુરુષ કરી રહ્યા છે. કેટલી કૃપા... કેટલો પરોપકાર..!

આ પરોપકાર સામું દષ્ટિ જાય તો કદી એમની આગળ માથું ઊંચું ન થાય. દાસભાવ રંચમાત્ર ઓછો ન થાય; એમના માટે હું શું ન કરી શકું ! એવો અહોભાવ રંચમાત્ર ઓછો ન થાય. એની સાથે આગવી પ્રીતિ રંચમાત્ર ઓછી ન થાય. એનું નામ પ્રીતિ, આત્મબુદ્ધિ અને સમર્પણ.

દેહના સમર્પણ કરનારા તો ઘણા હોય, પણ પોતાનું સંપૂર્ણ અસ્તિત્વ પ્રલય કરીને વર્તવું એનું નામ સત્સંગ. એ જ હરિનું ગમતું. આવી અનિર્દેશ (અદૃશ્ય) દુનિયા તરફ મહારાજ ને મોટાપુરુષ આપણને લઈ જવા માંગે છે.

(૨૮) જેટલા જાગ્રત હોઈશું, ધ્યેય પરત્વે સભાન હોઈશું, ગંભીર બનીશું તેટલા જ આ શબ્દો, વાક્યો આપણને બહુ સુખી કરતા જશે. અંતરમાં ટાઢું કરતા જશે. બાકી ગાંડાને ગાદીએ બેસારો તોય શું? અને ન બેસારો તોય શું? ગાદીએ બેસારો તેનો આનંદ નથી અને ન બેસારો તેનું દુઃખ નથી.

(૨૯) આપણા ધાર્યા પ્રમાણે ન થતું જોઈને, કે આપણા સ્વભાવ-પ્રકૃતિને થતી ટકોર જોઈને મળેલા મહારાજ અને મોટાપુરુષને વિષે મનુષ્યાકારે ન થઈ જવું. એ મનુષ્ય જેવા નથી જ આ વાત સમજીએ

અને સમજાવીએ.

(૩૦) જેને દેહ મૂકીને પામવા હતા તે છતે દેહે મળ્યા છે. એમનાં દર્શન ક્યાંથી ? એ વઢે ક્યાંથી..! આપણું રજેરજનું જાણતા હોવા છતાં નહિ કોઈ તિરસ્કાર કે નહિ કોઈ નફરત..! જો આપણા કર્તૃત્વ સામું જુએ તો આપણને એમની જોડે બેસવાય ક્યાંથી મળે..! અહાહા..! કેટલી અસમાનતા..! આવા મહિમા આકારે વર્તાય તો મોટાપુરુષની સર્વે ક્રિયામાં આનંદ ને સુખ ઊપજે.

(૩૧) આપણને મળેલા મહારાજ અને મોટાપુરુષનો મહિમા જો આપણે ન ગાઈ શકતા હોઈએ તો તેનો અર્થ એ કે હજુ આપણને મળેલા મહારાજ અને મોટાપુરુષની મોટપનો દઢાવ કર્યો નથી. કોરા છીએ. જો આપણે જ કોરા હોઈશું તો બીજાને કેવી રીતે ઓતપ્રોત કરી શકીશું ?

(૩૨) પ્રભુ સાથે જોડાણનો, સ્વભાવ કે પ્રકૃતિ ટાળ્યાનો, વાસના ટાળ્યાનો એકમાત્ર ઉપાય છે : **મોટાપુરુષની સાથે આગવી પ્રીતિ.** મારા માટે જ પધાર્યા છે. મને એમના જેવો કરવા માટે જ મારા જેવા થઈને વિચરે છે.

(૩૩) આત્મીયતા સૌની સાથે કરવાની પણ આત્મબુદ્ધિ તો સત્પુરુષની સાથે જ કરવી પડે. હજાર આત્મીયતા એક આત્મબુદ્ધિની તોલે ન આવે. બહારથી સુખિયા રહેવા માટે સૌની સાથે આત્મીયતા જોઈશે પણ આંતરિક રીતે સુખિયા રહેવા માટે મોટાપુરુષ સાથે આત્મબુદ્ધિ ફરજિયાત છે.

(૩૪) જેણે મહારાજ અને મોટાપુરુષની સાથે **આત્મબુદ્ધિ - આગવી પ્રીતિ કરી હોય તેનાં લક્ષણો :**

૧. તેમનાં દર્શન બહુ ગમે.

૨. તેમનો સંગ બહુ ગમે.
૩. તેમનો સ્વભાવ બહુ ગમે.
૪. તેમની ક્રિયા બહુ ગમે.
૫. તેમનું વઢવું બહુ ગમે.

(૩૫) કદાચ તત્ત્વજ્ઞાન નહિ આવડતું હોય, વચનામૃત નહિ આવડતાં હોય, બહુ માળા નહિ ફેરવતા હોય, સાવ અભણ હશે પણ સત્પુરુષની સાથે આગવી પ્રીતિ હશે તો ભગવાન જેવો થઈ શકશે. અને મહાજ્ઞાની હોય, વ્યવહારકુશળ હોય પણ જો સત્પુરુષથી છેટાપણું હશે તો પોતાનુંય નહિ સુધારી શકે ને બીજાનુંય નહિ સુધારી શકે.

(૩૬) દુનિયાના મહાબુદ્ધિશાળીઓ ભેગા થાય તોય સત્પુરુષનો એકેય ગુણ ન પામી શકે. જ્યારે સાવ અભણ હોય પણ સત્પુરુષની સાથે આત્મબુદ્ધિ કરે તેનામાં તેમના તમામ ગુણો બેઠા આવી જાય.

(૩૭) **માયાથી પર થવાનો એકમાત્ર ઉપાય :**

મહારાજ અને મળેલા સત્પુરુષને માયાથી પર સમજવા. બ્રહ્માંડોનાં શાસ્ત્રોમાં આ ઉપાય સિવાય બીજો કોઈ ઉપાય નથી.

(૩૮) મહારાજ અને મોટાપુરુષના એક એક શબ્દ અને એક એક ક્રિયા હેતુસભર જ હોય. એમનું બોલવું, ચાલવું, વઢવું કે વખાણવું, સૂવું, બેસવું, જમવું કે જમાડવું, માંદા પડવું વગેરે બધી ક્રિયામાં કોઈ સ્પષ્ટ હેતુ હોય જ. ભલે હેતુ શું છે તે ન સમજાય તો કાંઈ નહિ, પણ મારી શુદ્ધિ ને વૃદ્ધિ માટે જ છે એટલું તો દઢ કરી દેવું.

(૩૯) મોટાપુરુષ બહુ જ હિતકારી છે. મારા પરમહેતુ છે. એટલે એમના નારાજીપામાં પણ અનહદ રાજીપો હશે. એમના પ્રકોપમાં પણ અનહદ પ્રેમ હશે. એમના વઢવામાં પણ નજીક ને નજીક

ખેંચવાની ઉત્તમ ભાવના હોય. એ એમની અતિશે કૃપા છે. એ કૃપાનો મહાસ્રોત છે : **આવું સમજાય એ જ એમની મોટપનો સ્વીકાર. એ જ કલ્યાણકારી ગુણ.**

(૪૦) આપણું ધાર્યું ન થાય કે આપણા મનમુખી સ્વભાવોનું મોટાપુરુષ ખંડન કરે કે આપણું ગમતું ન કરે એવે સમયે પણ મુખ્યારવિંદની રેખાઓમાં સહેજ પણ ફેર ન પડે કે દિવ્યભાવમાં કે આંતરતંત્રમાં સહેજ પણ ઓટ ન આવે તો એમની મોટપનો સમય આવ્યે સ્વીકાર કર્યો કહેવાય.

(૪૧) દુનિયાની ગમે તેવી વિકટ પરિસ્થિતિનું મહારાજ અને મોટાપુરુષ મારા માટે સર્જન કરે, મન-બુદ્ધિથી પરના પ્રહાર કરે, છતાં મનમાં સંકલ્પ ન ઊઠે. એ આ લોકનું સ્વરૂપ નથી જ એવી નિર્વિકલ્પ સ્થિતિ થાય તો જ સાચા મોતી પાકે. એ જ મહારાજ

અને મોટાપુરુષના વારસદાર થઈ શકશે. અને એ જ થયા છે. કોઈ આવું કરે કે ન કરે પણ મારે કરવું જ છે.

(૪૨) મહારાજમાં મહારાજનાં દર્શન કરવાં એટલે પ્રતિમાને વિષે અખંડ પ્રગટભાવ, અખંડ સાક્ષાત્ભાવ, અખંડ દિવ્યભાવ અને અખંડ અંતર્યામીપણું રહ્યા કરે.

મોટાપુરુષમાં મહારાજનાં દર્શન કરવાં એટલે મોટાપુરુષ-અનાદિમુક્ત તો મૂર્તિમાં જ રહે છે. એમના સંપૂર્ણ કર્તા મહારાજ જ છે. તેમ છતાં મને સુખિયો કરવા માટે સ્વયં મહારાજ પોતે જ મારા જેવા મને દેખાઈને સત્પુરુષ દ્વારા વિચરે છે.

પોતાનામાં મહારાજનાં દર્શન કરવાં એટલે “મહારાજે મને મૂર્તિમાં રાખ્યો જ છે, આ મહારાજ જ છે” એ ભાવે વર્તવું.

(૪૩) જેનામાં સેવાનો ગુણ હોય તેને જ દાસભાવ દઢ થાય. તે જ સત્સંગમાં ખાંટી જાય. સેવા એ અહમ્શૂન્ય થવાનો ઉપાય છે. સેવકમાં સેવાનું અંગ જોઈએ, જોઈએ ને જોઈએ જ. સેવા વગર મોટા સદ્ગુરુ હોય તોય ન શોભે.

(૪૪) જો મહારાજ અને મોટાપુરુષની મોટપનો સ્વીકાર થાય તો અહમ્શૂન્ય થવાય જ. એમની આગળ હું કશું જ નથી. ભલે દુનિયાની આગળ હું ગમે તે હોઉં. **જે મહારાજ અને મોટાપુરુષની આગળ બુદ્ધિ બુઢી કરતાં શીખ્યો તે બહુ મોટા બુદ્ધિશાળી.**

(૪૫) જેણે પોતાના અસ્તિત્વનો પ્રલય કર્યો હોય તે અન્યના સુખને પહેલાં જુએ, મારાથી તકલીફ તો નહિ પડે ને? એ પહેલાં વિચારે. પોતાના સુખ તરફ દષ્ટિ થાય જ નહીં. સ્વસુખને ઈચ્છે જ નહીં. પોતે

ઘસાયા જ કરે, ઘસાયા જ કરે.

(૪૬) અસ્તિત્વનો પ્રલય એટલે શું ?

મહારાજ અને મોટાપુરુષનું બધું જ આપણું થઈ જાય એટલે કે એમનો સ્વભાવ, એમનું ગમતું, એમની રુચિ, એમનો સંકલ્પ, એમનો અભિપ્રાય - આ તમામ સ્વભાવ, ગમતું, રુચિ, સંકલ્પ અને અભિપ્રાય-આપણાં બની જાય ત્યારે મહારાજરૂપ થઈ શકાય અને સંપૂર્ણ મૂડીનો વારસો પામ્યા કહેવાય. એ જ અસ્તિત્વનો પ્રલય કહેવાય.

(૪૭) કોઈનાય બે શબ્દ સાંભળીને અંદર જે ચહલપહલ થઈ જાય, માંહી ગળ્યું કે કડવું જે અનુભવાય, હર્ષ કે શોક, દુઃખ કે આનંદની લાગણી અનુભવાય, હૈયું ઠરે કે બળે - આવી કોઈ વિકૃતિ, આવા કોઈ આંતરિક ફેરફાર થાય તેનું નામ દેહાભિમાન.

આ દેહાભિમાનના ભાવો ક્યારેક મુખ પર આવે, ક્યારેક વચનમાં આવે કે ક્યારેક ક્રિયામાં આવે તે દેખાતું નથી પણ કોન્ટેક્ટ લાઈન અખંડ ચાલુ છે. આ દેહાભિમાનનો પળે પળે ખ્યાલ આવવો તે બહુ ઊંડી આંતરિક સ્થિતિ છે.

(૪૮) “મેં આ કર્યું... હું જ કરું છું...મારે એકલાએ જ આ કરવાનું ?” આનું નામ દેહાભિમાન. શું આપણી હાથ હલાવવાની તાકાત છે ખરી ? ભગવાનની ઈચ્છા વગર તો સૂકું પાંદડુંય હલવા સમર્થ નથી. તો આપણી કઈ તાકાત ? પણ મને મળેલી સેવા એ મારી પર થયેલી અનહદ કૃપાનું પરિણામ છે. આવું મનાય તો પોતાપણાનો સંકલ્પ એટલે કે દેહાભિમાનનો સંકલ્પ થાય નહીં. જે કંઈ થયું છે કે થાય છે તે ભગવાનની મરજીથી જ થયું છે અને એ જ કરાવે છે.

(૪૯) દેહાભિમાનીનાં લક્ષણો :

૧. દેહાભિમાનીને મહારાજ અને મોટાપુરુષના વચનમાં વિશ્વાસ ન આવે.
૨. દેહાભિમાનીને મહારાજ અને મોટાપુરુષના ચરિત્રમાં સંશય થયા કરે.
૩. દેહાભિમાની મહારાજ ને મોટાપુરુષની આગળ નિષ્કપટી ન થઈ શકે.
૪. દેહાભિમાની મહારાજ અને મોટાપુરુષની આગળ “કટ્ટ” દઈને વળી ન શકે એટલે કે પોતાના ઠરાવો મૂકી ન શકે.
૫. દેહાભિમાની મહારાજ ને મોટાપુરુષની આગળ કે કોઈનીય આગળ સરળ ન થઈ શકે.
૬. દેહાભિમાની પોતાની ભૂલનો સ્વીકાર કરી જ ન શકે.
૭. દેહાભિમાનીનું બહુ સાચવવું પડે. તેને વાતે વાતે ખોટું બહુ લાગી જાય. રિસાઈ જાય,

ઘડીએ ઘડીએ અવળું પડે.

૮. દેહાભિમાની કોઈનીય આવડત કે મોટપ જોઈ ન શકે. કોઈનાય ગુણ જોઈ ન શકે, ગાઈ ન શકે કે સ્વીકારી ન શકે.

૯. દેહાભિમાની કોઈની પ્રગતિ ખમી જ ન શકે.

૧૦. દેહાભિમાની કોઈનું ખમી ન શકે કે કોઈને નમી ન શકે. કોઈનું સહન કરી ન શકે.

૧૧. દેહાભિમાની કોઈની આગળ દાસ ન થઈ શકે. ગરીબ ન થઈ શકે. રાંકભાવે વર્તી ન શકે.

૧૨. દેહાભિમાની કોઈ દિવસ માંહીથી પ્રાર્થના કે ભજન કરી ન શકે.

૧૩. દેહાભિમાની પોતાની ભૂલોને દબાવવા કોઈની ભૂલો ને અવગુણોને શોધ્યા કરે.

૧૪. દેહાભિમાનીને અકારણ ઉદ્વેગ વત્પા કરે.

૧૫. દેહાભિમાની સૌની સાથે આંટી બાંધ્યા કરે.

૧૬. દેહાભિમાનીને નાનામોટા સૌનાય અભાવ-
અવગુણ જ આવ્યા કરે. તેને કોઈનાય ગુણ
દેખાય જ નહીં.
૧૭. દેહાભિમાનીને પોતાના કર્તૃત્વનો અખંડ
ખ્યાલ રહ્યા કરે.
૧૮. દેહાભિમાનીને માનની, નામની, વખાણની,
સત્તાની અને પ્રેમની અપેક્ષાઓ બહુ રહે.
૧૯. દેહાભિમાની સમાજમાં પોતાનું સ્થાન શોધ્યા
કરે.

(૫૦) દેહાભિમાનના પ્રલય વિના સુખ શક્ય જ
નથી. જો દેહાભિમાન હશે તો ગૃહસ્થમાં હોય તોય
દુઃખી, સાધુ થાય તોય દુઃખી, સદ્ગુરુ થાય તોય દુઃખી.
ઘરઘરની, વ્યક્તિવ્યક્તિની સમસ્યાના દુઃખનું કારણ
દેહાભિમાન. જીવાત્મા સાથે જડાયેલો આ
મહારોગ છે.

(૫૧) દેહાભિમાનના પ્રલય વિના મોટાપુરુષની સાથે અંતરાય રહિતની સ્થિતિ શક્ય જ નથી. જેટલું દેહાભિમાન વધુ તેટલું છેટાપણું, જુદાપણું વધારે. જેમ જેમ દેહાભિમાનનો પ્રલય થતો જાય તેમ તેમ મોટાપુરુષથી નિકટ જવાય.

(૫૨) દેહાભિમાન કેમ ટળે ?

૧. અખંડ ભજન અને પ્રાર્થના સાચા ભાવે થયા કરે તો.

૨. “આ દેહ મારું સ્વરૂપ નથી. મહારાજની મૂર્તિ મારું સ્વરૂપ છે. મહારાજ જ છે. હું જુદો છું જ નહીં ને... મૂર્તિમાં જ છું. આ મહારાજ જ છે” - આ લટક પ્રમાણે અખંડ વત્યા કરીએ તો.

૩. સૌમાં મહારાજનાં દર્શન કરીએ તો.

(૫૩) કોઈનાય ગુણ જોઈને બળી ન મરવું; ઈર્ષ્યા ન કરવી. ગુણ કોનો છે ? મહારાજનો છે. મહારાજ

બે ગુણ આવે એટલે મહારાજ આવે. અને મહારાજ આવે એટલે બધા ગુણ આવે.

(૫૭) જેણે મહાનિષ્કામી થવું હોય... એ બાબતે સંપૂર્ણ અજ્ઞાની થઈ જવું હોય તેણે સૌની આગળ દાસભાવ-રાંકભાવ દઢ કરી દેવો. મહારાજને ગરીબ સ્વભાવવાળો બહુ ગમે છે.

(૫૮) મહારાજ અને મોટાપુરુષને આપણો જેમ ઉપયોગ કરવો હોય તેમ કરે, એમના ગુલામ થઈને રહેવું. અરે, એના દાસનાય ગુલામ થઈને રહેવું. આપણે આવા થઈએ તો પાતાળમાં પાયા નાંખ્યા કહેવાય. તે ક્યારેય ડગે નહીં.

(૫૯) દાસ થઈને જીવે એ જ સાધુ, એ જ સાચો ભક્ત. જેણે સૌથી પહેલાં થવું હોય એણે સૌથી છેલ્લા રહેવું જોઈએ. સૌનાય દાસ થવું. સેવક થવું. એ સૌની આગળ નીકળી જાય. જીવન ભર્યું ભર્યું થઈ

નિમિત્ત ગમે તેને કરે. ઈર્ષ્યા એટલે મહારાજના કર્તાપણાનો અસ્વીકાર.

(૫૪) સત્સંગમાં કોઈ પ્રકારની અપેક્ષા ન રાખવી. હારની, માનની, પ્રસાદીની, બોલાવે - ચલાવે એની, વખાણની, માથે હાથ મૂકે તો સારું એવી કોઈ જ પ્રકારની અપેક્ષા ન રાખવી. જો અપેક્ષા ન સંતોષાય તો ઉપેક્ષા જન્મે. મહારાજ ને મોટાપુરુષ અંતર્યામી છે. તેમના અંતર્યામીપણાનો સ્વીકાર કરવો.

(૫૫) મહારાજ અને મોટાપુરુષને વર્તમાનવાળા બહુ ગમે છે. જેવા માંહી તેવા બહાર રહેવું. જેવું બોલીએ તેવું વર્તીએ. બોલવું કંઈક ને વર્તવું કંઈક તેમ ન કરવું.

(૫૬) નિષ્કામી વર્તમાન અને દાસભાવ મહારાજને બહુ ગમે છે. દાસભાવ, રાંકભાવ જોઈ મહારાજ રાજી રાજી થઈ જાય. બીજા ગુણ દોડતા આવે. આ

જાય. સમૃદ્ધ થઈ જવાય. ધ્યાનમાં સુખ આવે. વાંચનમાં સુખ આવે. અને દાસભાવ-રાંકભાવ જાય ત્યારે પુરુષોત્તમનારાયણના રાજ્યમાંથી કાઢી મૂકે. સુખે માનસીપૂજા ન થાય, પૂજા ન થાય અને સુખે ઊંઘ પણ ન આવે.

(૬૦) અતિશે ગરીબપણું પકડી રાખવું. દાદા ન થાવું. કોઈનું અપમાન તો કરવું જ નહીં. ભગવાન એના અંતરમાં બિરાજે છે. એમ જાણીને અલ્પ જીવને દુભવવો નહીં. કદાચ કોઈ દુભાઈ જાય તો અંતર વલોવાઈ જવું જોઈએ.

(૬૧) સૌનાય દાસ થવું અને મહારાજને અતિપ્રિય એવું નિષ્કામી વર્તમાન મન-કર્મ-વચને યથાર્થ પાળવું. ગમે તેટલા ત્યાગી હોય, વૈરાગ્યવાન હોય, જ્ઞાની હોય, વિદ્વાન હોય કે શાસ્ત્રી હોય પણ આ બેમાંથી એકમાં પણ જો કસર રહી જાય તો કદી પ્રગતિ

ન કરી શકે.

(૬૨) મિતાહારી અને મિતભાષી મહારાજ અને મોટાપુરુષને બહુ વહાલો લાગે.

(૬૩) મહારાજ અને મોટાપુરુષની રુચિમાં જ, ગમતામાં જ રહેવું. એમની રુચિમાં રહી જે થાય તે કરવું. રુચિમાં ન રહેવાય ને ગમે તેટલું કરીએ તે નકામું. એમની રુચિ પ્રમાણેના પાત્ર બનવું તે જ સૌથી મોટી સેવા.

(૬૪) ગમે તેવું કોઈ અઘરું કામ હોય, ગમે તેવું અશક્ય કામ હોય પણ મહારાજ અને મોટાપુરુષની રુચિ હોય અને એમાં જો અતિશે વિશ્વાસથી 'હા' પડી જાય તો બધું જ શક્ય થઈ જાય. કશું જ અઘરું ન પડે. એમના માટે બધું જ સરળ છે. એમના બળે બધું જ થાય.

(૬૫) મહારાજ ને મોટાપુરુષની આગળ વિનંતી, સૂચન જરૂર કરવું પણ ઠરાવ તો નહિ જ રાખવાનો અને આપણા ઠરાવ પ્રમાણે તો એ નહિ જ કરે. કારણ કે, આપણને અંતરાય રહિતની સ્થિતિએ પહોંચાડવા જ છે.

(૬૬) મનમુખી કોઈની આગળ સરળ ન થઈ શકે. મહારાજની આગળેય ન થઈ શકે. સત્પુરુષની આગળેય ન થઈ શકે. સંતોની આગળ કે હરિભક્તોની આગળેય ન થઈ શકે. એટલે દુઃખી દુઃખી રહે.

(૬૭) જે મહારાજ અને મોટાપુરુષની આગળ સરળ થઈ ગયો તેના સાધનકાળનાં તમામ સાધનો સરળ થઈ જાય, સહેજે સહેજે પૂરાં થઈ જાય.

(૬૮) શ્રીજીમહારાજના ગઢડા મધ્ય પ્રકરણના પ૦મા વચનામૃતના શબ્દો તો જુઓ - “જેના

અંતરમાં જગતસુખની વાસના હોય તે સંગાથે તો અમે હેત કરીએ તોપણ થાય નહિ, માટે જે નિર્વાસનિક ભગવાનના ભક્ત હોય તે જ અમને વહાલા છે, એ અમારા અંતરનું રહસ્ય છે.”

તો શું આપણે આવો અંતરનો દઢાવ ન કરી શકીએ કે મારે પણ નિર્વાસનિક થવું જ છે? તો જ ભગવાનને વહાલા થઈ શકીશું.

(૬૯) ગઢડા પ્રથમના ૭૬મા વચનામૃતમાં શ્રીજીમહારાજે પાંચ પ્રકારના હરિભક્તોને અપખોડ્યા છે : “ક્રોધી, ઈર્ષ્યાવાળો, કપટી, માની અને કામી. આ પાંચ મહાદોષ છે. તેમાં સૌથી વધારે ખરાબ કપટ છે. જો નિષ્કપટી થાય તો બાકીનું બધું ટળી જાય. ગમે તેટલી સેવા કરે, ભક્તિ કરે પણ નિષ્કપટી ન થાય ત્યાં સુધી એની સેવા પહોંચે જ નહીં.”

(૭૦) મહારાજ અને મોટાપુરુષની આગળ કપટ

રાખવું તેના જેવું કોઈ પાપ નથી. નિષ્કપટભાવ એ જ મોટામાં મોટો નિર્દોષભાવ. જે નિષ્કપટ થઈ જાય તે નિર્દોષ થઈ જાય.

(૭૧) જે નિષ્કપટી થાય તેનું :

૧. માન ટળે ૨. જીવ હળવો ફૂલ જેવો થઈ જાય
૩. પાપનું પ્રાયશ્ચિત્ત થઈ જાય ૪. દયાને પાત્ર થઈ જાય
૫. મહારાજ અને મોટાપુરુષથી અંતરાય રહિત થઈ જાય.

(૭૨) શાપિત બુદ્ધિ કેમ ટળે ?

૧. રાંક ભાવે, દાસ ભાવે સૌની સેવા કરે, સૌને નમતો રહે, માન-અપમાન સહન કરે, નાનામાં નાના હરિભક્તની પણ સેવા કરવા મંડી પડે, બીજા કરતાં અધિક સેવા ને અધિક સાધનો કરે. આળસ-પ્રમાદ કાઢીને બીજાનું જોયા વગર મંડ્યો જ રહે તો.

૨. પ્રાર્થના અને ભજન કરવા મંડી પડે, “હે

દયાળુ! મારી શાપિત બુદ્ધિ ટાળી નિર્દોષ બુદ્ધિ કરાવો, તમારા અને તમારા સત્પુરુષના વચનમાં વિશ્વાસ જન્માવો. હું કશું જ નથી તેવી અહમ્મશૂન્યતા પ્રગટાવો.”

૩. કોઈનો અભાવ, અવગુણ લે જ નહિ તેમજ એ તરફ જોવાનું જ નહીં.

આ રીતે મંડ્યો રહે તો શાપિત બુદ્ધિ ટળે.

(૭૩) મહારાજ અને મોટપુરુષ એ આ લોકનું સ્વરૂપ નથી. એ દિવ્ય છે. અંતર્યામી છે. જેમ જોડે રહેતા હોઈએ અને મર્યાદા રહે તેમ ગમે તેવા એકાંતમાં હોઈએ કે ગમે તેટલા દૂર હોઈએ તોપણ મર્યાદા રહે તેવો પ્રગટભાવ અને અંતર્યામીપણાનો દઢાવ થઈ જવો જોઈએ.

(૭૪) ગમે ત્યાં જઈએ, પણ જેટલા મહારાજ અને મોટાપુરુષને પ્રગટ અને અંતર્યામી જાણીશું તેટલા સુખ, સુખ અને સુખમાં રહેવાશે. કારણ કે, એટલા

દોષરહિત વર્તાશે. દોષરહિત વર્તાય એ જ સુખ.

(૭૫) પ્રગતિ માટેનો શ્રેષ્ઠ ઉપાય :

“પ્રભુનિયંત્રિત સમાજમાં બનતો એક એક પ્રસંગ કે એક એક વ્યક્તિનું નિર્માણ પ્રભુએ મારા ઘડતર માટે જ કર્યું છે.” મહાનિષ્કામી થવું હોય, મહાનિર્માની થવું હોય, સાધનમાત્રની સમાપ્તિ કરવી હોય કે અનહદ કૃપાના પાત્ર થવું હોય તો આટલું પાકું કરવું જ પડશે.

(૭૬) બધાને મહારાજના સંબંધ સાથે જોડી દેવા. આગળ વધવાનો રસ્તો આ. આનું નામ ગંભીરતા. આનું નામ સાધુતા. સુખી થવાનો ઉપાય. દેહભાવથી પૃથક થવાનો ઉપાય. પ્રગતિનો આ ઉપાય. બસ, પ્રભુનિયંત્રિત સમાજમાં પ્રભુએ બધું મારા માટે જ મૂક્યું છે. કારણ કે, પ્રભુ મારા માટે જ પધાર્યા છે ને..!

(૭૭) અવળા વિચારનો ત્યાગ કરવો અને સવળા વિચારને ગ્રહણ કરવો તેનું નામ પોઝિટિવ થિન્કિંગ.

પોઝિટિવ થિન્કિંગના ફાયદા :

૧. દેહાભિમાનનું પોષણ અટકશે.
૨. અભાવ-અવગુણરૂપી મહાત્મયંકર પાપથી બચાશે.
૩. સમય બગડતો અટકશે.
૪. ઉદ્વેગ રહિત સુખ અને શાંતિભર્યું વાતાવરણ સર્જાશે.
૫. પરસ્પર આત્મીયતા જળવાશે.

(૭૮) મહારાજ ને મોટાપુરુષની સાથે આત્મબુદ્ધિ કરી હોય પણ પરસ્પર સહસાથી સાથે આત્મીયતા નહિ હોય તો સુખ નહિ આવે.

(૭૯) કોઈનાય અભાવ-અવગુણ કે અમહિમાની વાત કરવી નથી, વિચારવી નથી, જોવી નથી કે

સાંભળવી નથી. સૌના ગુણ જ જોવા છે.

(૮૦) આપણે કેટલા દોષોના ભંડાર છીએ ! છતાં મહારાજે અને મોટાપુરુષે આપણા એકેય અવગુણ જોયા નથી તો કોઈના અવગુણ જોવાનો આપણને કયો અધિકાર ?

(૮૧) સો જણની સેવા કરતો હોય પણ અમારા ભક્તનું કોઈ ઘસાતું બોલે તો તે અમને દીઠોય ન ગમે. જો અમારા ભક્તનો અવગુણ લેતો હોય તો તેના હાથનું અન્નજળ પણ ન ભાવે.

(૮૨) મહારાજ અને મહારાજના સંબંધવાળા સૌનાય મહિમાનું, ગુણોનું મનન થયા કરે, મહિમાનું અપારપણું રહ્યા કરે તો બ્રહ્મરૂપ થવાય એટલે કે અખંડ સુખિયા થવાય અને જો મહારાજ કે મહારાજના વ્યતિરેક સંબંધવાળા કોઈનોય અભાવ આવે તો અંતરે અસુખ વર્તે અને અંતર અસુર જેવું થઈ જાય.

(૮૩) પહેલાં કોઈનાય વિષે અવગુણનો સંકલ્પ ઊઠે. એથી આગળ વધતાં તેનો અભાવ આવે. તેનું મનન થાય એટલે આંટી બંધાય. આંટી બંધાય એટલે તેને વિષે ઈર્ષ્યા, વેરઝેર અને માન બધું જ આવે. અંતરમાં ઉદ્વેગ, મૂઝવણ, અશાંતિ વગેરેને બોલાવવા ન પડે. ભગવાનની જોડેય સુખ ન આવે. જીવવું બેકાર લાગે. મારું કે મરી જઉં એટલે પહોંચાય. માટે અવગુણનો સંકલ્પ પણ ન કરવો. એ ઝેર છે. એનાથી છેટા રહેવું સારું. શાસ્ત્રમાં પંચમહાપાપથી છૂટ્યાનો ઉપાય છે પણ અભાવ-અવગુણથી તથા દ્રોહથી છૂટ્યાનો કોઈ ઉપાય નથી. તેનાથી તો જીવ નાશ પામે છે. બીજું ઓછું આવડશે તો ચાલશે પણ કોઈનાય અપરાધ ન થઈ જાય તે માટે ખૂબ સાચવવું.

(૮૪) નાનો હોય કે મોટો પણ કોઈનો અવગુણ લેવાની દૃષ્ટિ રાખવી જ નહીં. અવગુણ એટલે ઝેરનું ટીપું. જે સત્સંગમાંથી પડવાનો થયો હોય તેને

હરિભક્તમાત્રના અવગુણ આવે છે. જેની વૃદ્ધિ થવાની હોય તેને સત્સંગીમાત્રના ગુણ આવે.

(૮૫) સૌના ગુણ લેવા. ગુણ લેવામાં ફાયદો જ છે. અંતર સહજ થઈ જાય. માખણ જેવું કોમળ થઈ જાય. નિર્મળ થઈ જાય.

અવગુણ લેવાથી અંતર કઠોર થઈ જાય, સૂનું થઈ જાય; ગુણોના ધ્યાનથી બ્રહ્મજ્ઞાન વધે, કાર્યક્ષમતા વધે, ઉત્સાહ વધે. માટે જેને સર્વે રીતે આનંદમાં રહેવું તેણે મહિમાગાન અને ગુણાનુવાદ કરવા.

(૮૬) ઉપરની પ્રકૃતિ જોઈ કોઈનોય અભાવ-અવગુણ ન લેવો. દોષના ટોપલા ન બાંધવા. એમાંય કોઈનો જીવ દુભાય એવું તો બોલવું જ નહીં. કદાચ દુભવ્યા હોય તોય પ્રાર્થના કરી લેવી. એને રાજી કરી લેવો. માફી માંગી લેવી. બને ત્યાં સુધી એ રસ્તે જવું જ નહીં. અંતરમાં શાંતિ રહે એવું કરવું.

(૮૭) અભાવ-અવગુણ ટાળ્યાનો ઉપાય :

૧. જેનો અવગુણ આવતો હોય તેના ગુણને જોવા અને ગુણોનું મનન કરવું.
૨. કોઈનો અભાવ-અવગુણ લેનાર હું કોણ ? હું ક્યાં સંપૂર્ણ દોષરહિત છું ?
૩. મહારાજે ક્યાં મને એ સોંપ્યું છે તે હું બીજાના અવગુણો શોધતો ફરું છું ? મહારાજે મને ક્યાં એ અધિકાર આપ્યો છે ?
૪. કોઈનો અભાવ-અવગુણ આવ્યો હોય તો મહારાજ અને મોટાપુરુષની આગળ નિષ્કપટી થઈ માફી માંગી લેવી.
૫. જેનો અવગુણ આવ્યો હોય તેની પણ દાસ ભાવે માફી માંગી લેવી.

(૮૮) છૂંદામાં કેટલું Adjustment છે ?

કેરીનો સ્વભાવ ખટાશનો છે. મરચાનો સ્વભાવ તીખાશનો છે. મીઠાનો સ્વભાવ ખારાશનો છે. ખાંડનો

સ્વભાવ ગળપણનો છે. પણ છૂંદાએ કેવું Adjustment કરી લીધું છે કે સૌને વહાલો લાગે. તેમ અન્યના સ્વભાવને બદલવા કરતાં આપણા સ્વભાવને એવો કરવો કે જેથી સૌની સાથે સેટ થઈ જવાય. તો સૌને વહાલા લાગીએ. (પંચવર્તમાન તથા સિદ્ધાંતના ખંડન સિવાયની બાબતમાં)

(૮૮) ઉદ્વેગમાત્રને સમાવવાના ઉપાય - અંતરે
અખંડ સુખશાંતિ માટેનો ઉપાય - જેની
ઠાવકી ઘેડય પાડી દેવી.

૧. સમય આવ્યે મહારાજ અને મોટાપુરુષની મોટપનો જીવસત્તાએ સ્વીકાર કરવો.
૨. મહારાજના સંબંધવાળા સૌ મુક્તોના પડી ગયેલા પૂર્વગ્રહના ડાઘથી સંપૂર્ણ રહિત થઈ જવું. એકદમ કોરી સ્લેટ કરી નાંખવી.
૩. કોઈનોય અભાવ-અવગુણ પેસવા જ ન દેવો.

ને ગુણોનું જ મનન કરવું.

૪. સૌમાં મહારાજનાં દર્શન કરવાં.

૫. સૌની આગળ સરળ થઈ જવું

૬. એકબીજાને સમજવાની તૈયારી રાખવી -
સમજવાનો પ્રયત્ન કરવો તથા સમજી
એકબીજાને અનુકૂળ અને અનુરૂપ થવું.

૭. અખંડ પ્રાર્થના ને ભજનનું બળ રાખવું.

૮. અખંડ મૂર્તિ રૂપે વર્તવું.

**ફક્ત એક મહિનો જ આ રીતે વર્તી
જુઓ, અખંડ સુખિયા થઈ જવાશે.**

(૮૦) કદાચ સાકરમાં ખારાશ કે તીખાશ હોય પણ મોટાપુરુષમાં માયાનો કોઈ ભાવ નથી. એ કેવળ અમાયિક છે. દિવ્ય, દિવ્ય ને દિવ્ય જ છે. અલૌકિક જ છે. એમના જેવા દિવ્ય થવા માટે આ સમજણનો દઢાવ એ જ એકમાત્ર ઉપાય.

(૯૧) ગમે તેવી સામર્થી, ગુણો કે સુખને પામીએ પરંતુ જેના થકી પામીએ તે સત્પુરુષની ગૌણતા ક્યારેય ન થવી જોઈએ. તેનું ઋણ ભુલાવું ન જોઈએ.

(૯૨) અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના અધિપતિએ અનંતકોટિ બ્રહ્માંડમાં અનાદિમુક્તની સ્થિતિ પ્રવર્તાવવાના સંકલ્પમાં આપણને નિમિત્ત કર્યા. કેવું સિલેક્શન..! આપણે સાવ કેવા..! આપણા દોષ સામું જુએ તો કોઈ ગધેડુંય ન આપે એની જગ્યાએ મૂર્તિ આપી દીધી. કેવળ મહારાજ અને મોટાપુરુષની દયા... કૃપા..! બસ, હવે તો એમને રાજી કરી જ લેવા છે. એ આપણાથી ઓશિયાળા ન થઈ જાય તેનું ધ્યાન રાખવાનું.

(૯૩) **સહજમાં મહારાજ અને મોટાપુરુષનો રાજીપો મેળવવા માટે દંટ કરો :**

૧. પોતાનું મનગમતું મૂકવું છે.

૨. મહારાજ અને મોટાપુરુષના ગમતામાં જ રહેવું છે.

૩. “કટ્ટ” દઈને વળી જવું છે.

જેને રાજી કરવા માટે જન્મ છે તે જ રાજી ન થાય તો શું કરવાનું ?

(૯૪) સૌનોગ્રાફીમાં ડૉક્ટર બધું જ જોઈ શકે છે. તેમ મોટાપુરુષ આપણા ઠરાવોને, દોષોને સાક્ષાત્ દેખે છે છતાં કેટલી બધી કરુણા કે આપણી જોડે હેત કરે. બોલાવે, ચલાવે અને આપણને રાજી કરે. કેટલી કૃપા! કેટલી કરુણા..! એમનાથી અણુમાત્ર અંતરાય ન રાખવો. એમની આગળ બાળક જેવા નિર્દોષ ને નિષ્કપટી થવું.

(૯૫) મહારાજ ને મોટાપુરુષની રુચિને ઓળખવી, સમજવી અને તે પ્રમાણે વર્તવું તે જ આવડત ને તે જ સૂઝ. હજારો-લોખોને રંજન કરાવતો હોય પણ

મહારાજ ને મોટાપુરુષની રુચિને ઓળખી શકતો ન હોય તો તે બુદ્ધિહીન છે.

(૮૬) છેલ્લી પળ સુધી તેમજ છેલ્લા શ્વાસ સુધી મોટાપુરુષની જરૂર છે. એમના વગર ચાલે જ નહીં. એમની સાથે આગવી પ્રીતિ કરવી જ પડે. મોટાપુરુષ વગર મહારાજ સુધી પહોંચવું તે આસમાનના તારા ચૂંટવા જેવું છે.

(૮૭) “આપના વચન મારા જીવનનો રાહ છે,
આપની રુચિમાં જીવી જાવું.”

બસ, મહારાજનાં અને મોટાપુરુષનાં વચન એ જ મારા જીવનનો રાહ છે. આપની રુચિમાં જ જીવવું છે. આટલું દૃઢ કરે તો તે નેગેટિવની પોઝિટિવ થઈ જાય. એટલે કે પુરુષોત્તમરૂપ-અનાદિમુક્ત થઈ જાય. માયાના કોઈ દોષ નડે નહીં. મહારાજ અને મોટાપુરુષની રુચિમાં વર્તનારને ઘાટ સંકલ્પ કેવો ?

માયાનો દોષ કેવો ? તાકાત છે એ કોઈની કે એની સામે મીટ માંડી શકે ? જો મોટાપુરુષની સામે મીટ માંડી શકે તો એની સામે મીટ માંડી શકે. મોટાપુરુષની રુચિમાં વર્તનારના બધા ભય નાબૂદ થઈ જાય. નિર્ભય થઈ જાય. જેમ જેમ એમના ગમતામાં વર્તાતું જવાય તેમ તેમ પુરુષોત્તમરૂપ થવાતું જવાય.

(૯૮) મોટાપુરુષની આગળ સો સૂચનો મૂકીએ ને એમાંથી એક પણ સ્વીકારવામાં ન આવે અને કઠોર થઈને ના પાડી દે, નિઘડક થઈને કહી દે કે આ નહીં જ બને તો તે મન-બુદ્ધિથી પરની કસોટી કહેવાય. એવા પ્રસંગેય રંચમાત્ર સંકલ્પ ન ઊઠે તો એનું નામ ભૂખ અને ગરજ. એનું નામ જ રાજીપાનો આલોચ.

(૯૯) ક્યારેક મોટાપુરુષનું ગમતું ન થાય ત્યારે દુઃખ લાગે છે. ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણના દોરવ્યા દોરવાઈએ ઈએ ત્યારે દુઃખ લાગે છે. તો શું કરવું ? તો દુઃખ

લાગવું જોઈએ પણ દુખિયા નહિ થવાનું, એટલે કે હતાશ નહિ થવાનું. મહારાજ અને મોટાપુરુષની આગળ ભીખ માંગવાની, પણ ભિખારી નહિ થવાનું. બસ, મળેલા મહારાજ અને મોટાપુરુષ ભવ્ય ને પ્રચંડ છે. મને ભવ્ય કરીને જ રહેશે. એ વાતનો આલોચ રાખવાનો.

(૧૦૦) શ્રીજીમહારાજે ઘોડીનો સ્વભાવ ટળાવવા ડંડો લીધો ને ગોદો માર્યો, પણ એ ગોદામાંય શુભ સંકલ્પ હતો. બસ, એના ગોદામાંય રાજીપો જ હોય પણ સમય આવ્યે આવું સ્વીકારી શકાતું નથી. એટલે ઉદાસ અને દુખિયા થઈ જવાય છે. બસ, દઢાવ કરી દઈએ કે એની નિર્દયતામાંય અપાર દયા રહી છે. કારણ એ સંપૂર્ણ દયાનું જ સ્વરૂપ છે.

(૧૦૧) મહારાજ ને મોટાપુરુષ ગમે તેટલી કસોટીએ ચઢાવે, મન-બુદ્ધિથી પરની કસોટી કરે,

હરિને ગમે એવા થવું જ છે

૯૯

હેરાન કરે છે એવું લાગે છતાં પણ એકસરખી સ્થિતિમાં રહેવું કે વાહ ! શું તમારો આગ્રહ છે ? દયાળુ, આપે મને નિશાન બનાવ્યો. આપ અનંતના નિશાન હોવા છતાં આપ મને નિશાન બનાવો છો તે મારી પર કેટલી અનહદ કૃપા !

હરિને ગમે એવા ઘરમાં આ તો જોઈએ જ

૧. ઘર સ્વચ્છ, સુઘડ ને વ્યવસ્થિત હોવું જોઈએ.
૨. ઘરમાં શ્રીજીમહારાજ, બાપાશ્રી, સદ્ગુરુઓની જ મૂર્તિઓ તથા કેલેન્ડર હોવાં જોઈએ.
૩. ઘરમાં ગુરુવર્ય પ.પૂ. બાપજીની મૂર્તિ હોવી જ જોઈએ.
૪. ઘરમાં યોગ્ય હવા-ઉજાશવાળા સ્થાને ઘરમંદિર હોવું જોઈએ.
૫. ઘરમંદિરમાં સવાર-સાંજે આરતી, થાળ તથા સમયે સમયે ઠાકોરજીની સેવા નિયમિત થવી જોઈએ.
૬. ઘરના દરેક સભ્યો નિત્ય વ્યક્તિગત પૂજા કરતા હોવા જોઈએ.

૭. ઘરના દરેક સભ્યે દરરોજ પૂજામાં 'હરિને ગમે એવા થવું જ છે' પુસ્તિકાનું વાચન કરી દિવસ દરમ્યાન તેનું મનન-ચિંતન કરવું જોઈએ.
૮. ઘરનું વાતાવરણ ભક્તિસભર હોવું જોઈએ.
૯. ઘરમાં સત્સંગની જ ધૂન્ય, કીર્તન ને કથાવાર્તાની કેસેટો સંભળાવવી જોઈએ.
૧૦. શક્ય હોય તો ઘરના સૌ સભ્યોએ દરરોજ સાંજે સાથે મળી આરતી, પ્રાર્થના, શ્લોકો, સ્તોત્રો બોલવાં જોઈએ.
૧૧. ઘરના દરેક સભ્યોએ દરરોજ રાત્રે સાથે મળી ઘરસભા તથા નિયમચેષ્ટા નિયમિત રીતે કરવી જોઈએ.
૧૨. વ્યવહારે સુખી થવા માટે શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞા મુજબ ઘરના દરેક સભ્યે પોતાની આવકમાંથી ચોખ્ખો ધર્માદો કાઢવો જ જોઈએ.

૧૩. ઘરના દરેક સભ્યોએ એક સમયે તો સાથે મળીને જમવાનું રાખવું જ જોઈએ જેથી અરસપરસ આત્મીયતા રહે.
૧૪. ઘરના તમામ સભ્યો વચ્ચે અખંડ સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતા હોવી જોઈએ.

**હરિને ગમે એવા ઘરમાં
આ તો જ જોઈએ...**

૧. ઘરમાં શ્રીજીમહારાજ વિષેની પતિવ્રતાની ભક્તિ ખંડિત થાય એવા અન્ય કોઈ ફોટા-મૂર્તિ કે કેલેન્ડર ન હોવાં જોઈએ.
૨. ઘરમાં કોઈ બીભ્ત્સ સામયિક, પેપર, ફોટા કે કેલેન્ડર ન હોવાં જોઈએ.
૩. ઘરમાં ટી.વી. તથા સિનેમાનાં કે અન્ય ગીત-સંગીતની કેસેટો ન હોવી જોઈએ.
૪. ઘરમાં કોઈ જ સભ્યને ચા, કોફી, બીડી, સિગારેટ, પાન, મસાલા, ગુટખા વગેરે કોઈ જ વ્યસન ન હોવું જોઈએ. ઘરે આવેલ મહેમાનને પણ એથી અળગા રાખવા.
૫. ઘરના તમામ સભ્યોએ ક્રિયાશુદ્ધિ રહિતના બહારની ખાણી-પીણીનો ત્યાગ કરી, ક્રિયાશુદ્ધિ

સહિત ઘેર બનાવી, મહારાજને થાળ કરીને જ જમવું જોઈએ.

૬. ઘરના કોઈ સભ્યમાં જગતના જીવની જેમ રજોગુણી પહેરવેશ તથા અવિવેકભર્યું કે સ્વચ્છંદી વર્તન ન હોવું જોઈએ.
૭. ઘરમાં લાંચરુશવત, અધર્મ-અનીતિથી થતી આવક ન જ આવવી જોઈએ.
૮. ક્રોધ, આવેશ, ગુસ્સો, અકળામણ કે ઉદ્વેગ અર્થાત્ કુસંપભર્યું વાતાવરણ ન જ જોઈએ !

गुरुवर्य प.पू. भापशु

खाला प.पू. स्वाभीश्री

મનુષ્ય દેહ પામનાર દરેક વ્યક્તિ જીવન તો જીવે જ છે.
પરંતુ જીવન જીવવામાં પણ ઘણા ભેદ પડે છે.
એટલે જ મોટા સંતોએ જીવન જીવવાના પ્રકાર જણાવ્યા છે :
જડ જીવન, વેગી જીવન, બાળકીયા જીવન,
પ્રેમી જીવન અને ભક્ત જીવન.
જેમાં ભક્ત જીવન એ ઉત્તમ કક્ષાનું જીવન છે.
એવું જીવન બનાવવું એ જ જીવનની સાચી સાર્થકતા
અને અણમોલ મૂડી છે.
આપણે જીવનમાં પોતે રાજી થવા અને અન્યને
રાજી કરવાના ઘણા પ્રયત્નો કરીએ છીએ.
પરંતુ હરિ કહેતા ભગવાનને રાજી
કરવાના યત્ન કરતા નથી.
હરિ રાજી થાય એવું જીવન કરવું
એનું નામ જ ભક્ત જીવન.
આવું હરિ રાજી થાય એવું આદર્શ અને
દિવ્ય જીવન કેવી રીતે બનાવવું
તેનો અહીં સ્પષ્ટ ખ્યાલ આપેલ છે.

સત્સંગ સાહિત્ય ડિપાર્ટમેન્ટ

સ્વામિનારાયણ ધામ, કોભા-ગાંધીનગર હાઈવે, ગાંધીનગર

ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૧૩૦૫૨,૫૩, Email : ssd@in.smvs.org